แผนแม่บท

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะ 5 ปีที่สี่

(ตุลาคม พ.ศ. 2549 - กันยายน พ.ศ. 2554)

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(อพ.สธ.)

มิถุนายน พ.ศ. 2549

คำนำ

แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) เป็นแผนที่ได้จัดทำขึ้นตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2549 เพื่อใช้แผนแม่บทเป็นกรอบในการดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ในการจัดทำแผนแม่บทฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งมีคณะทำงานจัดทำแผนแม่บทอพ.สธ. ในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) อาทิ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพฤกษศาสตร์ ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ และผู้ปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช จำนวน 10 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มความมั่นคงทางทรัพยากร กลุ่มสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ กลุ่มการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร กลุ่มมหาวิทยาลัยที่ร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มนโยบายในเรื่องของทรัพยากรชีวภาพ กลุ่มจังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และ กลุ่มหน่วยงานสนับสนุน

แผนแม่บทอพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) จึงมีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์ชี้นำการดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชระยะ 5 ปี โดยมีกรอบแนวคิดทิศทางการดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชของประเทศให้ยั่งยืน และส่งผลประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนให้มากที่สุด ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้แนวทางดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในระยะ 5 ปีที่สี่ จึงมีความชัดเจนและความพร้อมของพื้นที่ที่จะดำเนินงานศักยภาพและความพร้อมของหน่วยปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงาน ดังนั้นจึงได้กำหนดกรอบและแนวทางการดำเนินงานที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายและเป้าหมายตามแนวพระราชดำริที่ได้กำหนดไว้ ด้วยการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัยและการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และให้ต่อเนื่องตามกรอบแผนแม่บทและแนวทางการดำเนินโครงการฯระยะ 5 ปีที่สาม ที่ดำเนินการไม่เสร็จ หรือดำเนินการยังไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือยังไม่ได้ดำเนินการ ให้นำกรอบแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สามดำเนินการต่อเนื่องในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในอพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่สี่ จะบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนโดยอาศัยศักยภาพและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและอนุรักษ์พืชพรรณอย่างยั่งยืนและส่งผลประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทยอย่างแท้จริง

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(อพ.สธ.)

มิถุนายน พ.ศ. 2549

สารบัญ

หน้า

1. ความนำ 1

2. พระราชดำริ พระราชกระแส พระราชวินิจฉัย 2

3. พระราชทานแนวทางการดำเนินงาน 3

4. พระราชปรารภ 7

5. สรุปการดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สาม 8

6. สรุปสภาพการณ์เกี่ยวกับพันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ และการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ 15

7. วิสัยทัศน์ 18

8. กรอบแนวทางการดำเนินงาน 18

9. วัตถุประสงค์ 19

10. เป้าหมาย 20

11. แนวทางและมาตรการดำเนินงาน 43

11.1 การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ 43

11.2 การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช 44

11.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ทรัพยากรพันธุกรรมพืช 46

11.4 การพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะ 48

12. แผนการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงาน 49

13. วิธีการสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้อยู่ในกรอบการดำเนินงาน 50

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

14. ระยะเวลาดำเนินงาน 51

15. งบประมาณดำเนินงาน 51

16. องค์กรการบริหารงาน 51

17. การจัดทำแผนปฏิบัติการ 53

18. แหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 53

19. การติดตามประเมินผล 54

ภาคผนวก

- *ประมวลพระราชดำริ พระราชกระแส พระราชวินิจฉัย* 55
- *คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ* 71
- *คำสั่งคณะทำงานจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่* 75
- *กรอบการดำเนินงานและกิจกรรมของอพ.สธ.* 81
- *แผนผังบริหารงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ* 85
- *ตารางสรุปภาพรวมงบประมาณในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สี่ ของอพ.สธ. และหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ* 86

แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)

1. ความนำ

จากสถานการณ์ในปัจจุบันทั่วโลกที่เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังถูกคุกคามในหลาย ๆ ลักษณะ ทำให้ประเทศไทยควรตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องคุ้มครองและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ (Biological Diversity) อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน หลายประเทศได้กำหนดพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง (Biodiversity Importance Area; BIA) และพื้นที่ที่วิกฤตทางความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Hotspot) เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักจากการทราบความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ต่าง ๆ ตลอดจนรับทราบปัญหาและระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการที่ทรัพยากรต่างๆ กำลังจะสูญสิ้นไป ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ กล่าวคือ มีความหลากหลายทางพันธุกรรม ความหลากหลายในชนิดพันธุ์และความหลากหลายในระบบนิเวศน์ ซึ่งพรรณพืชที่ศึกษาพบไม่ต่ำกว่า 20,000 ชนิด โดยรวมถึงเห็ดรามากกว่า 1,200 ชนิด ไลเคนส์มากกว่า 300 ชนิดเฟิร์น 633 ชนิด พืชที่มีระบบท่อลำเลียงมากกว่า 10,000 ชนิด และกล้วยไม้มากกว่า 1,000 ชนิด ซึ่งพบเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น และจากบัญชีรายชื่อและสถานภาพของพืชหายากและพืชถิ่นเดียวในประเทศไทย ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในปี พ.ศ. 2547 มี 48 วงศ์ 1,131 ชนิด และจากข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายงานว่าในช่วงปี พ.ศ. 2546-2548 มีการลักลอบนำกล้วยไม้ป่าจำพวก *Denndrobium* spp. *Bulbophyluum* spp., *Vanda* spp. , *Rhynchstylis* spp., *Aerides* spp., และ *Paphiopedilum* spp. ออกนอกประเทศมากกว่า 100,000 ตัน

จากข้อมูลของกรมป่าไม้ พบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับจาก 171.02 ล้านไร่ หรือร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ประเทศ ในปี พ.ศ. 2504 ลดลงเหลือ 97.88 ล้านไร่ หรือร้อยละ 30.5 ของพื้นที่ประเทศ ในปี พ.ศ. 2525 ลดลงเหลือ 81 ล้านไร่ หรือร้อยละ 25.3 ของพื้นที่ประเทศในปี พ.ศ. 2541 ส่วนพื้นที่ป่าชายเลนลดลงจาก 2.3 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2504 เหลือเพียง 1.1 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2534 สภาพพื้นที่ป่าไม้ลดลงรวดเร็ว ส่งผลทำให้พรรณพืชหลากหลายชนิดที่ยังไม่ได้ศึกษาและบางชนิดที่ยังไม่สำรวจพบสูญพันธุ์ไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีสายพระเนตรกว้างและยาวไกล ทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ในปี พ.ศ. 2503 ทรงอนุรักษ์ต้นยางนา ในปี พ.ศ. 2504 ทรงให้นำ

พรรณไม้จากภูมิภาคต่างๆมาปลูกไว้ในสวนจิตรลดา เพื่อเป็นแหล่งศึกษา และทรงมีโครงการพระราชดำริที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร พัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาและอนุรักษ์ดิน อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงสืบทอดพระราชปณิธานต่อโดยมีพระราชดำริกับ นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศโดยพระราชทานให้โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารพืชพรรณขึ้นในปี พ.ศ. 2536 และดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จนถึงปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมสนองพระราชดำริเพิ่มขึ้นรวมเป็น 75 หน่วยงาน ทำให้พื้นที่และกิจกรรมดำเนินงานของโครงการฯ กระจายออกไปในภูมิภาคต่าง ๆ และมีการดำเนินงานที่หลากหลายมากขึ้น การดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สาม (ตุลาคม พ.ศ. 2545 – กันยายน พ.ศ. 2549) นั้น มีการปรับเวลาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 แผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สาม ได้พระราชทานให้ใช้ ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546 ทำให้มีระยะเวลาดำเนินการสั้นลง และประสบปัญหาอุปสรรคจากการปฏิรูประบบราชการ มีการเปลี่ยนแปลงของส่วนราชการ การบริหารจัดการและงบประมาณ ทำให้หลายหน่วยงาน ส่วนราชการ มหาวิทยาลัย ที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามกรอบแผนแม่บทที่วางไว้ การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงดำเนินงานล่าช้าไปตามลำดับ

แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 - กันยายน พ.ศ. 2554) เป็นแผนที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแม่บทและกรอบในการดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีแนวทางดำเนินงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อเนื่องตามกรอบแผนแม่บท และแนวทางการดำเนินโครงการฯระยะ 5 ปีที่สาม ที่ยังดำเนินการไม่เสร็จ ดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือยังไม่ได้ดำเนินการ นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 - กันยายน พ.ศ. 2554)

2. พระราชดำริ พระราชกระแส พระราชวินิจฉัย

เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 มีพระราชดำริกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังและผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ และดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ โดยมอบให้โครงการส่วนพระองค์ฯ ฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เป็นประธานคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงดำเนินงานสนองพระราชดำริตามแนวทางพระราชดำริ พระราชกระแส พระราชวินิจฉัย และตามกรอบแผนแม่บทที่วางไว้

* หมายเหตุ มีพระราชดำริ พระราชกระแส พระราชวินิจฉัย เพิ่มเติมในภาคผนวก

พระราชทานแนวทางการดำเนินงาน

<u>การปกปักพันธุกรรมพืช</u>

1) มีพระราชปรารภถึงการเสด็จพระราชดำเนินผ่านไปทางจังหวัดนนทบุรี ทอดพระเนตรเห็นพันธุ์ไม้เก่า ๆ อยู่มาก เช่น ทุเรียนบางพันธุ์ อาจยังคงมีลักษณะดีอยู่ แต่สวนเหล่านี้จะเปลี่ยนสภาพไป จึงทรงห่วงว่าพันธุ์ไม้เหล่านี้จะหมดไป

2) ทรงให้สำรวจขึ้นทะเบียนรหัสต้นพืชที่ขึ้นอยู่เดิมในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และให้วัดพิกัดตำแหน่งของพืชต่าง ๆ ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้

3) ทรงให้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่เกาะละวะ จังหวัดพังงา

4) ทรงให้อนุรักษ์ต้นหว้าใหญ่ในบริเวณวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน ซึ่งเข้าใจว่าเป็นต้นหว้าที่ขึ้นอยู่ที่นั่นก่อนก่อสร้างวัง

<u>การสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช</u>

1) ตามเกาะต่าง ๆ มีพืชพรรณอยู่มาก แต่ยังไม่มีผู้สนใจเท่าไร จึงน่าจะมีการสำรวจพืชพรรณตามเกาะด้วย

2) ทรงให้รวบรวมพันธุกรรมหลายชนิด

3) มีรับสั่งให้ดำเนินการศึกษาทรัพยากรบนเกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงโดยให้ดำเนินการตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้ทะเล

<u>การปลูกรักษาพันธุกรรมพืช</u>

1) พระราชทานแนวทางอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยควรอนุรักษ์พันธุ์ที่ไม่ใช่พืชเศรษฐกิจไว้ด้วย

2) สร้างธนาคารพืชพรรณสำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ

3) ทรงให้มีการปลูกรักษาพันธุกรรมพืชไว้ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

<u>การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช</u>

1) เมืองไทยมีสภาพภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์อย่างไร และก็ได้ศึกษาเรื่องต้นไม้ต่าง ๆ ก็ยังเห็นว่ามีหน่วยงานทั้งหน่วยงานของรัฐและของเอกชน ทั้งเป็นหน่วยงานราชการ เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร และสถาบันการศึกษาที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องของพืช เหตุผลที่ศึกษาพืชพรรณเพราะถือว่าง่ายกว่าการศึกษาอย่างอื่น ศึกษาว่าพืชกี่ชนิด ทั้งเรื่องชื่อของพืชชนิดต่าง ๆ เรื่องงานอนุกรมวิธานก็ศึกษากันหลายแห่ง จึงน่าจะมีการรวบรวมว่าแต่ละสถาบันนั้นได้ทำงานในส่วนของตนอย่างไร ตัวอย่างเช่น พืช ก็ได้ศึกษาในส่วนที่แต่ละแห่งได้รวบรวมนั้น ชื่อต่างหรือซ้ำกันอย่างไร เพื่อที่จะได้รวมกันว่าประเทศเรามีอะไรบ้าง

2) ศึกษาคุณค่าทางอาหารของผักพื้นเมืองเหล่านั้นมีอะไรบ้าง และได้มีการวิเคราะห์พิษภัยของพืชเหล่านั้นไว้ด้วย เดิมเท่าที่คิดก็ยอมรับว่าไม่ได้คิดเรื่องพิษภัย จากการวิจัยของนักวิชาการก็ได้ทราบว่ามีพืชพื้นบ้านบางอย่างที่รับประทานกันอยู่ซึ่งมีพิษบ้าง ถ้าบริโภคกันในส่วนที่เป็นท้องถิ่นก็อาจไม่เป็นพิษภัยมาก การส่งเสริมเป็นโครงการขึ้นมาแล้ว ก็จะมีการขยายพันธุ์เป็นจำนวนมาก และก็รับประทานอย่างนี้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งจะมีอันตรายต่อร่างกายเป็นอย่างยิ่ง และพืชนี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงธุรกิจได้อีก ถ้าทราบสรรพคุณและนำมาใช้ในส่วนที่ขยายพันธุ์แล้วไม่เป็นอันตราย การขยายพันธุ์จะเป็นการช่วยในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรเพิ่มขึ้น แต่ต้องไม่ละเลยในเรื่องของวิชาการ

<u>ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช</u>

1) ทรงให้ทำศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช โดยมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถแสดงลักษณะของพืชออกมาเป็นภาพสีได้ เพื่อความสะดวกในการอ้างอิงค้นคว้า

2) ทรงให้ดำเนินการเชื่อมข้อมูลกันระหว่างศูนย์ข้อมูลพรรณพฤกษชาติ หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ กับศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช สวนจิตรลดา

3) ทรงให้ดำเนินการทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง โดยการบันทึกตัวอย่างพรรณไม้แห้งบันทึกลงแผ่น photo CD และเมื่อแล้วเสร็จให้ทำสำเนาให้หน่วยงานนั้น ๆ

4) ทรงให้หาวิธีดำเนินการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพันธุกรรมพืชของหน่วยงานต่าง ๆ สื่อถึงกันในระบบเดียวกันได้

5) อยากจะทำฐานข้อมูลที่นักวิชาการทุกคนจะใช้ในการค้นคว้าได้ด้วยกัน คิดว่าทำฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์ซึ่งใช้การเรียกชื่อพืชที่ทุกคนจะเข้าถึงได้

6) เพื่อเป็นสื่อในระหว่างสถาบันต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาให้สามารถใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้การศึกษาไม่ซ้ำซ้อน สามารถที่จะดำเนินการไปก้าวหน้าเป็นประโยชน์ทางวิชาการได้

7) ฐานข้อมูลทางด้านพืชในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น มีหอพรรณไม้ กรมป่าไม้ มีพืชที่นักวิชาการ นักวิจัยรุ่นเก่าๆ ได้เก็บตัวอย่างพรรณพืชแห้งเก็บไว้เป็นเวลาเกือบจะร้อยปีแล้ว

ตัวอย่างพรรณไม้เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีค่าสูง จะเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา แต่ว่าของต่าง ๆ เหล่านี้ ย่อมเก่าแก่ไปตามกาลเวลาจะเสียหายอย่างน่าเสียดาย แต่สมัยนี้เรามีเทคโนโลยีที่จะรักษาสิ่งเหล่านี้เพื่อให้นักวิชาการได้ศึกษา ก็ขอให้ช่วยกันทำโครงการถ่ายรูปและถ่ายข้อมูลพรรณไม้ เพื่อเป็นฐานข้อมูล แต่การเก็บฐานข้อมูลไว้แห่งเดียวอาจสูญหายได้ก็มีความคิดกันว่าจะให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยกันเก็บ หากที่หนึ่งเกิดเหตุเสียหายไปก็จะได้มีข้อมูลเอาไว้ไม่สูญหายไปจากประเทศไทยหรือจากโลกนี้ไปหมด ฐานข้อมูลนี้เป็นของมีค่าต้องช่วยกันดูแลให้ดี และผู้ที่จะมาใช้ให้ถูกต้องให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยแก่มนุษยชาติต่อไป

<u>การสร้างจิตสำนึก</u>

1) พระราชทานแนวทางการสอนและอบรม ให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชควรใช้วิธีปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจของพืชพรรณและเกิดความปิติที่จะศึกษาและอนุรักษ์ต่อไป การใช้วิธีการสอนการอบรมที่ให้เกิดความรู้สึกกลัวว่าหากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสีย เกิดอันตรายแก่ตนเอง จะทำให้เด็กเกิดความเครียดซึ่งจะเป็นผลเสียต่อประเทศในระยะยาว

2) พระราชทานแนวทางดำเนินงานเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยควรให้เด็กหัดเขียนตำราจากสิ่งที่เรียนรู้จากสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและการนำต้นไม้มาปลูกเพิ่มเติมให้เด็กรู้จักนั้น ต้องไม่มีพืชเสพติด

3) ควรนำตัวอย่างดิน หิน แร่ มาแสดงไว้ในห้องพิพิธภัณฑ์พืชด้วยเพราะในจังหวัดตากมีหิน แร่ อยู่มากชนิด

4) ทรงให้หาวิธีการที่จะทำให้เด็กสนใจในพืชพรรณต่าง ๆ และเกิดความสงสัยตั้งคำถามตนเองเกี่ยวกับพืชพรรณที่ตนสนใจนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาทดลอง ค้นคว้าวิจัยอย่างง่าย ๆ ที่โรงเรียนที่ไม่มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ดีนักก็สามารถดำเนินการได้ หากอาจารย์ในโรงเรียนต่าง ๆ ทำได้ดังนี้ก็จะช่วยให้เด็กเป็นคนฉลาด

5) เรื่องที่จะสอนให้นักเรียนหรือเด็กมีความรู้และมีความรักในทรัพยากรคือ *การรักชาติ รักแผ่นดิน* ทำได้โดยก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ โดยนอกจากพืชพรรณแล้วสิ่งที่มีในธรรมชาติ สิ่งที่หาได้ง่าย ๆ นั้นก็อาจจะเป็นอุปกรณ์การสอนในวิชาต่าง ๆ ได้หลายอย่าง วิชาศิลปะก็ให้มาวาดรูปต้นไม้ไม่ต้องหาของอื่นให้เป็นตัวแบบ หรือในเรื่องภาษาไทยการเรียงความก็อาจจะทำให้เรื่องการเขียนรายงานทำให้หัดเขียนหนังสือหรืออาจแต่งคำประพันธ์ในเรื่องของวิชาการท้องถิ่นเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้วที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ท้องถิ่น นอกจากความรู้ที่เป็นมาตรฐานจากส่วนกลางมาแล้ว แม้แต่ตำราก็มีการส่งเสริมให้ครูอาจารย์ในท้องถิ่นได้รวบรวมความรู้หรือได้แต่งขึ้นในระยะนี้ เท่าที่เห็นมาก็มีการศึกษาวิชาการทางด้านศิลปวัฒนธรรม อาชีพท้องถิ่นมาบ้างแต่ในด้านของธรรมชาตินั้นยังมีค่อนข้างน้อย การอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นไม่ใช่เฉพาะให้เด็กนักเรียนปลูกป่าหรือว่าให้อนุรักษ์ดินปลูกหญ้าแฝกอย่างเดียว ก็พยายามให้ออกไปดูข้างโรงเรียนว่าที่นั่นมีอะไรอยู่ และต้นไม้นั้นชื่ออะไร เป็นอะไร พืช

พรรณหลายอย่างซึ่งก็ยังไม่เป็นที่รู้จักในส่วนกลาง ในท้องถิ่นนั้นก็มีชื่อพื้นเมือง แต่พอเอาเข้าจริงแม้แต่ชื่อวิทยาศาสตร์ก็ยังไม่มีใครแน่ใจว่าชื่ออะไร ก็นำมาศึกษา

6) ด้านสาระที่จะต้องใช้เป็นการสอนต้องปรับปรุงให้ใหม่ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ดังที่ทอดพระเนตรที่โรงเรียนสตรีภูเก็ต และควรมีงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานเฉพาะพื้นที่

1) การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ บริเวณเกาะแสมสารและเกาะข้างเคียง มีดังต่อไปนี้

- ให้มีรูปแบบการดำเนินการให้เกาะแสมสารเป็นแหล่งศึกษา
- ให้ศึกษาตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้ทะเล
- ให้มีการจัดทำป้ายบอกชื่อและประโยชน์ของพันธุ์พืชแต่ละชนิดพร้อมทั้งมีเอกสารหรือแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้
- ให้มีการรวบรวมพันธุ์ไม้นานาชนิด ทั้งพืชบนดิน และพืชน้ำ โดยเน้นระบบนิเวศวิทยาแบบภาพรวมทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงสัตว์ต่าง ๆ ด้วย นอกจากนี้ได้รวมเอาเกาะเล็ก ๆ รอบเกาะแสมสารเข้าในโครงการฯ ในลักษณะผสมผสานเนื่องจากอยู่ใกล้กันและมีความคล้ายคลึงกันในหลาย ๆ ด้าน ให้ทำการสำรวจทั้งด้านภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา อุตุนิยมวิทยา แร่ธาตุ ฯลฯ ไปพร้อม ๆ กัน
- ควรพิจารณาหาแหล่งน้ำจืดให้เพียงพอ
- อาคารสิ่งก่อสร้างควรทำในลักษณะชั่วคราวและเรียบง่าย
- ควรจัดกลุ่มอาจารย์ นิสิต นักศึกษา เยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนด้อยโอกาสเข้ามาศึกษาธรรมชาติ

2) การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ให้กองทัพเรือของบประมาณเอง โดยเมื่อเสร็จแล้วให้กองทัพเรือดูแลรับผิดชอบจัดการ โดยทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นฝ่ายวิชาการ และให้มีการศึกษาต่อเนื่องสำหรับด้านการจัดแสดงผลงานวิชาการ ควรคำนึงถึงการซ่อมบำรุงและอุปกรณ์การแสดงไม่ซับซ้อน และในด้านการจัดการควรเน้นให้คนมาชมที่พิพิธภัณฑ์ และพิพิธภัณฑ์นี้ควรมีรายได้

การบริหารจัดการและอื่น ๆ

1) งานที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ทำมาแล้วเป็นจำนวนมากและมีการตั้งหน่วยขึ้นมาใหม่ ถ้ามีการได้มาประชุมพร้อมกันจะได้ตกลงกันว่าใครทำอะไร จะได้ไม่ซ้ำซ้อนกัน และในส่วนที่เหลือถ้าซ้ำกันก็อาจตกลงกันได้ว่างานนี้ใครจะทำ ซึ่งงานในส่วนที่สำนักพระราชวังเคยทำอยู่ หากมีหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบโดยตรงรับไปทำแล้ว ทางสำนักพระราชวังน่าจะตัดส่วนนี้ได้และหันมาทำงานด้านการประสานงานหรือความร่วมมือ และน่าจะพิจารณาดูว่าจะทำงานได้โดยประหยัด

อย่างไร บางส่วนที่อาจจะยังไม่จำเป็นในขั้นนี้หรือว่าทำได้ไม่ต้องเน้นความหรูหรา หรือความสวยงามมากนัก เอาเฉพาะที่ใช้จริง ๆ และก็ประหยัดไปได้เป็นบางส่วนก็จะดี

2) งานที่จะศึกษาพืชหลายชนิดเป็นเรื่องทำได้ยากและทำได้ช้า คน ๆ เดียวหรือสถาบัน ๆ เดียวจะครอบคลุมไม่ได้ทั้งหมด ถ้ามีหลาย ๆ หน่วยช่วยกันก็อาจจะได้งานมาก ปัจจุบันประเทศค่อนข้างจะฝืดเคืองเพราะฉะนั้นทำงานอะไรถึงแม้จะเป็นงานที่ดี ถ้าตกลงกันได้แล้วก็จะเป็นการประหยัดพลังคนหรือพลังเงินงบประมาณ

โครงการฯนี้มีจุดประสงค์สำคัญที่จะให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ทำงานมา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน รวบรวมข้อมูลเพื่อทำให้วิชาการด้านนี้ก้าวหน้าไปและเป็นการประหยัดเพราะแทนที่ต่างคนต่างทำ งานไหนที่มีผู้ทำแล้วจะได้ร่วมกันทำโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน

3) งานปัจจุบันเรื่องการรักษามาตรฐานเป็นเรื่องสำคัญเพราะงานอาจจะไม่จำกัดอยู่แต่ภายในประเทศ อาจจะต้องมีการติดต่อไปถึงประเทศอื่นด้วย เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศ เพราะฉะนั้นจะต้องทำงานในลักษณะที่คนอื่นยอมรับได้

4) โครงการฯแบบนี้ไม่ใช่จะทำสำเร็จในเวลาสั้นๆ ต้องมีโครงการระยะที่หนึ่ง ระยะที่สองและระยะต่อ ๆ ไป ต่อไปก็ต้องศึกษาเรื่องสิ่งมีชีวิตและสิ่งธรรมชาติต่าง ๆ ของพวกนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เมื่อสนใจแล้วก็อยากปกปักรักษาไม่ทำลายให้สูญสิ้นไปก็เป็นการช่วยอนุรักษ์เป็นอย่างดี

3. พระราชปรารภ

3.1 ในวิชาเรียนของนักเรียนชั้นอนุบาลถึงชั้นประถม - มัธยม ครูอาจารย์มักจะสอนให้นักเรียนศึกษาถึงโลกของเราเรื่องธรรมชาติ การศึกษาของใกล้ตัว ได้แก่ พืชพรรณที่มีอยู่ในธรรมชาติเป็นสิ่งที่ง่ายไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง และมีประโยชน์เพิ่มประสบการณ์แก่นักเรียน ในด้านต่าง ๆ ได้ งานที่คนในระดับผู้ใหญ่ได้ศึกษาในพืชพรรณต่าง ๆ นั้น เด็กเล็ก ๆ ก็น่าจะได้ประโยชน์ด้วย โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดารแต่มีพืชพรรณต่าง ๆ ขึ้นอยู่ ที่คนอื่น ๆ นอกพื้นที่จะเข้าไปศึกษาได้ยาก ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองอาจจะมีความรู้มากกว่าคนอื่น ๆ นักเรียนอาจจะเรียนจากผู้ปกครอง เป็นเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าพืชชนิดนี้คืออะไร แล้วก็ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับวิทยาการสมัยใหม่ที่ครูอาจารย์สั่งสอนหรือมีปรากฏในหนังสือ คนที่ศึกษาเรื่องพืชนั้นได้รับความสุขสบายใจมีความคิดในด้านสุนทรีย์ด้านศิลปะในแง่ต่าง ๆ อาจจะศึกษาหรือใช้เป็นอุปกรณ์การศึกษาในหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยในการนำมาปฏิบัติแต่ละโรงเรียนจะมีความคิดเห็นโดยการมาเสนอผลงานหรือนำผลงานมาบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้

3.2 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ส่งเสริมให้สถาบันต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ และบุคคลที่สนใจได้มีโอกาสปฏิบัติงานที่ศึกษาพืชพรรณต่างๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศไทย ได้ศึกษาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้รวบรวมเป็น

หลักฐานไว้ และเพื่อเป็นสื่อระหว่างสถาบันและบุคคลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาให้สามารถร่วมใช้ฐานข้อมูลเดียวกันเพื่อให้การศึกษาไม่ซ้ำซ้อน สามารถที่จะดำเนินการไปก้าวหน้าเป็นประโยชน์ทางวิชาการได้ ส่วนโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นงานสืบเนื่องจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

เรื่องของที่ดินอาจจะต้องมีการกำหนดแน่นอนว่าที่ดินนั้นอยู่ในสภาพไหน สภาพการถือครองในลักษณะไหน ศึกษาในเรื่องของกฎหมายให้ถูกต้องว่าใครมีสิทธิหรือหน้าที่ทำอะไรบ้าง ใครทำอะไรได้ ใครทำอะไรไม่ได้ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษา

3.3 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เริ่มต้นขึ้นราวปี พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ และบุคคลที่สนใจได้มีโอกาสปฏิบัติงานที่ศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศไทย ได้ศึกษาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้รวบรวมเป็นหลักฐานไว้

3.4 การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชนี้ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาหลายปี เริ่มตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้นำพรรณไม้จากภูมิภาคต่าง ๆ ที่หายากมาปลูกไว้ในสวนจิตรลดา เพื่อคนรุ่นหลังจะได้เห็นได้ศึกษาต่อไป และก็มีงานด้านวิชาการต่าง ๆ ที่จริงแล้วในประเทศไทยมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่สนใจในเรื่องของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เพื่อการศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศ

4. สรุปการดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สาม

กิจกรรมของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในระยะปลาย 5 ปีที่สาม (ตุลาคม พ.ศ. 2545 – กันยายน พ.ศ. 2549) ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาได้ดำเนินตามแผนแม่บทของอพ.สธ. และมีการประชุมวิชาการและนิทรรศการ เพื่อเป็นการสรุปงานในภาพรวมของอพ.สธ. ได้แก่ การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ธรรมชาติแห่งชีวิต ระหว่างวันที่ 9-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ณ สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร และการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 19-25 ตุลาคม พ.ศ. 2548 โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเป็นองค์ประธานในการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ซึ่งได้รับผลเป็นที่น่าพอใจและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

นับตั้งแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราชดำริในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2535 และพระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางดำเนินงานต่อเนื่องมาเป็นลำดับถึงปัจจุบัน ในปลายระยะ 5 ปีที่สามของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริมากกว่า 70 หน่วยงาน โดยมีโครงการ

อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งมีผลการดำเนินงานโดยสรุปดังนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช

ดำเนินการสำรวจและกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ในการปกปักพันธุกรรมพืชด้วยเครื่องหาพิกัดดาวเทียมส่วนหนึ่ง เพื่อให้เกิดความถูกต้องและชัดเจนครอบคลุมพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช ที่เป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของ หน่วยงาน ส่วนราชการ องค์กร และจังหวัดที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ 19 หน่วยงาน จำนวน 41 พื้นที่ มีเนื้อที่มากกว่า 50,000 ไร่ ใน 15 จังหวัด เพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ได้แก่ จัดทำแผนที่ปกปักพันธุกรรมพืช จัดทำแนวป้องกันไฟป่า สำรวจขึ้นทะเบียน และจัดทำรหัสประจำต้นพืช นอกจากนั้นยังได้สำรวจทรัพยากรในพื้นที่เกาะต่างๆ ได้แก่ เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียง จ.ชลบุรี เกาะทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน, เกาะพระทอง จ.พังงา พื้นที่ตามเขื่อนต่างๆ ได้แก่ เขื่อนสิรินธร จ.อุบลราชธานี, เขื่อนรัชชประภา จ.สุราษฎร์ธานี, เขื่อนภูมิพล จ.ตาก, เขื่อนสิริกิติ์ จ.อุตรดิตถ์, เขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนวชิราลงกรณ จ.กาญจนบุรี, เขื่อนบางลาง จ.ยะลา, เขื่อนอุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น และเขื่อนจุฬาภรณ์ จ.ชัยภูมิ เป็นต้น

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช

ดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช ในพื้นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการพัฒนา เช่น สร้างอ่างเก็บน้ำ ทำถนน ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงจากป่าธรรมชาติเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย พื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่เกาะที่กำลังกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืชพร้อมบันทึกข้อมูล โดยมีหน่วยงานเข้าร่วมสนองพระราชดำริ 12 หน่วยงาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 – พ.ศ. 2548 รวมทั้งสิ้น 40,911 ข้อมูล แบ่งเป็น 3,783 ชนิด จำแนกเป็นเมล็ด 4,947,122 เมล็ด, ต้น 100,297 ต้น, ผล 66,898 ผล, ฝัก 13,129 ฝัก, กิ่ง 30,615 กิ่ง ฯลฯ (ที่บันทึกอยู่ในฐานข้อมูล) และยังมีบางส่วนที่อยู่ในระหว่างบันทึกลงฐานข้อมูลอีกประมาณ 2,000 ข้อมูล

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

ดำเนินการปลูกรักษาพันธุกรรมพืช ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ที่จังหวัดน้อมเกล้าฯ ถวาย ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน โดยมีหน่วยงานเข้าร่วมสนองพระราชดำริ 18 แห่ง เนื้อที่ประมาณ 8,125 ไร่ จำนวนประมาณ 2,000,000 ต้น และเก็บรักษาในรูปเมล็ดบรรจุซองและกระป๋อง เก็บรักษาพันธุกรรมพืชไม้เมืองร้อน โดยการเลี้ยงเนื้อเยื่อมากกว่า 100 ชนิด ได้แก่ หวาย กฤษณา มะม่วง กล้วยไม้ชนิดต่าง ๆ ขนุน ฯลฯ และเก็บในรูปสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ เช่น มะเกี๋ยง 500 สายต้น ทุเรียน 130 สายต้น และมะตูม 192 สายต้น ฯลฯ

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

ดำเนินการศึกษาประเมินพันธุกรรมพืชที่สำรวจเก็บรวบรวมและปลูกรักษาไว้ มาศึกษาประเมินในสภาพธรรมชาติและแปลงทดลองทางด้านสัณฐานวิทยา สรีรวิทยา การปลูกเลี้ยง การเขตกรรม และศึกษาประเมินในห้องปฏิบัติการในด้านโภชนาการ องค์ประกอบ รงควัตถุ กลิ่น การใช้ประโยชน์ เพื่อศึกษาคุณสมบัติและคุณภาพในแต่ละสายต้น มีหน่วยงานเข้าร่วมสนองพระราชดำริ 10 หน่วยงาน ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วจำนวนมากกว่า 20 สกุล ได้แก่ มะตูม มะเกี๋ยง ก่อ มะแขว่น มะพอก มะม่วง หว้า ขนุน อ้อย ดองดึง หวาย มังคุด กระเจียว บุกคางคก ผักลิ้นห่าน ฮ่อม ผักเค็ด กล้วยไม้ป่า พืชสกุลอบเชย ผักพื้นเมือง ฯลฯ และศึกษาด้านชีวโมเลกุล การทำ DNA Fingerprint ใน มะตูม หวาย กล้วยไม้ม้าวิ่ง ทุเรียน ขนุน ฯลฯ

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช

เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน โดยจัดตั้ง ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชขึ้นมีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงาน มีการวางแผนดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้สามารถเชื่อมโยงและใช้ร่วมกันได้ มีการผลิตสื่อกราฟฟิกและได้จัดทำคู่มือสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน หนังสือการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรในงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ไม้พุทธประวัติ แพลงก์ตอน ศิลปะการวาดภาพพฤกษศาสตร์ พรรณไม้หมู่เกาะแสมสาร จากยอดเขาถึงใต้ทะเล ไม้ย้อมสี รวมทั้งจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และเว็บไซต์ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (http://www.rspg.thaigov.net, http://www.plantgenetic-rspg.org) นอกจากนั้นยังมีการพัฒนาข้อมูลโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้เป็นเอกภาพ มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ โดยเฉพาะฐานข้อมูลพืชจากการสำรวจเก็บรวบรวม และฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง รวมข้อมูลพันธุกรรมพืชได้ 231,182 ข้อมูล นอกจากนั้นยังมีงานฐานข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และงานฐานข้อมูลทะเบียนพรรณไม้โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยดำเนินการนำร่องกับโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 25 โรงเรียน ร่วมกับสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร รวมข้อมูลพันธุกรรมพืชได้ 3,977 ข้อมูล

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชที่ได้จากการสำรวจเก็บรวบรวม การปลูกรักษาพันธุกรรมพืช การศึกษาประเมิน นำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์ตามความต้องการในอนาคต โดยเป็นการวางแผนระยะยาว 30 ปี 50 ปี ว่าจะมีพันธุ์พืชลักษณะต่างๆ ที่ต้องการของช่วงเวลา เป็นการวางแผนคาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งเมื่อได้แผนพัฒนาพันธุ์พืชแต่ละชนิด จะนำทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัย และพระราชทานให้กับหน่วยงานที่มี

หน่วยงานในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืช เช่น กรมวิชาการเกษตร ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ฯลฯ

งานพัฒนาพันธุ์ที่ดำเนินงานร่วมกับศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ได้แก่

1. คัดเลือกต้นกล้วยไม้สปาโต ติดรหัสประจำต้น บันทึกภาพ และข้อมูลสัณฐานวิทยา
2. ผสมพันธุ์กล้วยไม้สปาโต ดูแลฝัก และเก็บฝักส่งห้องปฏิบัติการของศูนย์ฯ เพื่อเพาะเมล็ด
3. ผสมพันธุ์เอื้องมอนไข่ โดยแบ่งการผสมออกเป็นช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

สร้างจิตสำนึกให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไป ได้เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของพันธุกรรมพืชจนเกิดความหวงแหนและนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยดำเนินการในลักษณะ *"สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน"* คือ ให้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพรรณไม้ที่มีชีวิต พรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง ห้องสมุด โดยดำเนินงานตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2537 จนถึงปี พ.ศ. 2549 โดยในระยะ 5 ปีที่สามมีงานในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

- ตรวจเยี่ยมโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค) จำนวน 567 ครั้ง มี 715 โรงเรียน, จำนวนครู-อาจารย์ ประมาณ 40,000 คน, จำนวนนักเรียน-นักศึกษาประมาณ 600,000 คน

- ร่วมสังเกตการณ์ ร่วมประชุม ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับโรงเรียนสมาชิกจำนวน 68 ครั้ง มี 380 โรงเรียน, จำนวนครู-อาจารย์ที่ร่วมกิจกรรมประมาณ 2,000 คน, จำนวนนักเรียน-นักศึกษาประมาณ 1,000 คน

- การอบรมปฏิบัติการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 23 ครั้ง มี 393 โรงเรียน, จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 1,624 คน

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเสริม (เรื่องการเก็บรวบรวมรักษาคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชผักพื้นเมือง และ เรื่องอารักขาพืชกับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน) จำนวน 6 ครั้ง มี 90 โรงเรียน, จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 301 คน

- นิทรรศการวันพืชมงคล ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่สาม จำนวน 4 ครั้ง 19 โรงเรียน

2. งานพิพิธภัณฑ์พืช

- งานข้อมูลพรรณไม้ (ค้นหาข้อมูลลักษณะประจำวงศ์พืช 33 วงศ์, ค้นหาข้อมูลพรรณไม้ตามกลุ่มการใช้ประโยชน์ และคัดเลือกภาพสำหรับลงเว็บไซต์ของอพ.สธ., บันทึกข้อมูลพรรณไม้จากเอกสารอ้างอิงทางพฤกษศาสตร์ เพื่อเตรียมจัดทำเป็นฐานข้อมูลพรรณไม้ต่อไป)

- งานภาพพรรณไม้ (สแกนภาพพรรณไม้จากสไลด์และจากภาพถ่ายรวม 1,754 ภาพ จัดเก็บเป็นไฟล์ภาพและทำระบบฐานข้อมูลภาพสำหรับการใช้งานในการจัดทำฐานข้อมูลพืช)

3. งานเผยแพร่งานและให้ความรู้ด้านพฤกษศาสตร์

มีงานให้ความรู้ทางพฤกษศาสตร์และการฝึกปฏิบัติการให้แก่สถานศึกษาต่างๆ เป็นงานฝึกอบรมปฏิบัติการ ณ ศูนย์ฝึกอบรมฯลำตะคอง ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา ในระหว่างพ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2548 อบรมให้แก่โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 11 รุ่น 154 โรงเรียน 842 คน และอบรมปฏิบัติการวิชาพืชพรรณเพื่อชีวิตให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 5 ครั้ง 227 คน, ในระหว่างพ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2549 อบรมให้แก่โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 11 รุ่น 144 โรงเรียน 612 คน และอบรมปฏิบัติการวิชาพืชพรรณเพื่อชีวิตให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 1 ครั้ง 36 คน, งานสวนสมุนไพร ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา, งานสวนพฤกษศาสตร์คลองไผ่ (ดำเนินการวางผังและปรับพื้นที่จัดทำเส้นทางเดินเท้าและระบบน้ำภายในสวน รวบรวมและจัดปลูกพรรณไม้เป็นหมวดหมู่ รวมทั้งสิ้น 26 วงศ์) นอกจากนั้นมีงานปรับปรุงห้องสมุดพฤกษศาสตร์ ณ อาคารปฏิบัติการพฤกษศาสตร์ (ปัจจุบันห้องสมุดพฤกษศาสตร์มีหนังสือที่ได้ลงทะเบียนไว้ในฐานข้อมูลแล้วจำนวน 564 เล่ม, งานตรวจสอบความถูกต้องของทะเบียนพรรณไม้ 57 โรงเรียน สมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ของโรงเรียนนำร่องการใช้ฐานข้อมูลทะเบียนพรรณไม้ 25 โรงเรียน

4. งานเผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อสนับสนุนงานสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ในพื้นที่เกาะแสมสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี บริเวณพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

- งานฝึกการเรียนรู้ทรัพยากรทางทะเล “เกาะแสมสาร อพ.สธ. – ทร.” มีโรงเรียนที่เข้ามารับการฝึกอบรมจำนวน 11 โรงเรียน โดยมีอาจารย์เข้าร่วมจำนวน 79 คน และนักเรียนจำนวน 280 คน

- งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย (เขาหมาจอ) ต้อนรับคณะที่เข้ามาเยี่ยมชมการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จากหน่วยงานต่างๆ มีผู้เข้าเยี่ยมชมทั้งสิ้น 788 คน

- ก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย 4 หลัง กำลังดำเนินการออกแบบและตกแต่งพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

- งานสวนพฤกษศาสตร์เกาะทะเลไทย เกาะแสมสาร (ทำการปลูกต้นพันธุกรรมพืชที่ได้จากเกาะต่างๆ ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน โดยการปลูกเป็นวงศ์ เป็นกลุ่มชนิด, จัดทำป้ายชื่อพรรณไม้ที่มีปลูก, จัดทำเส้นทางเดินศึกษาหลักและเส้นทางเดินศึกษารอง เป็นต้น)

- งานสวนรุกขชาติ เกาะแสมสาร เพื่อเป็นแหล่งปลูกรวบรวมพรรณไม้หมู่เกาะแสมสารทั้ง 9 เกาะ และใช้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับพืชพรรณไม้เกาะแสมสาร ในพื้นที่ 100 ไร่ โดยประมาณ มีพืชจำนวน 75 ชนิด 1,769 ต้น

- การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ธรรมชาติแห่งชีวิต ที่สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 9-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 มีหน่วยงานเข้าร่วม 44 แห่ง โรงเรียน 84 โรงเรียน

- การประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 19 - 25 ตุลาคม พ.ศ. 2548 โรงเรียนสมาชิกที่เข้าร่วมจัดนิทรรศการ 160 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ได้รับพระราชทานเกียรติบัตรแห่งความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์และพัฒนา จำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนที่ได้รับป้ายพระราชทานสนองพระราชดำริ สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 38 โรงเรียน

ปัจจุบันมีโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 832 โรงเรียน กระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีอีกหลายโรงเรียนที่อยู่ในขั้นตอนการรับสมัคร เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จนถึง ณ ปัจจุบันมีโรงเรียนที่ได้รับป้ายพระราชทาน 92 โรงเรียน และโรงเรียนที่ได้รับพระราชทานเกียรติบัตรแห่งความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์และพัฒนา จำนวน 22 โรงเรียน

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนและบุคคลได้ศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่างๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษาจัดตั้งเป็นชมรมนักชีววิทยาอพ.สธ. มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 200 คน และชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ. ณ ปัจจุบันมีสมาชิกมากกว่า 400 คน ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชนต่อไป นอกจากนั้นงานที่ดำเนินในกิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช มีทั้งในส่วนที่ดำเนินงานในส่วนของอพ.สธ. และหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ ได้แก่

1. งานเผยแพร่โดยการจัดนิทรรศการ ซึ่งดำเนินงานโดยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในงานจัดนิทรรศการต่างๆ และร่วมกับหน่วยงาน ส่วนราชการ มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาที่ร่วมสนองพระราชดำริ

2. งานเผยแพร่โดยการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เช่นจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน รวม 30 ฉบับ ยอดพิมพ์ทั้งสิ้น 60,000 เล่ม เพื่อเผยแพร่ให้กับโรงเรียนซึ่งเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

3. งานฝึกอบรม ซึ่งดำเนินงานโดยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในการอบรมถ่ายทอดเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช แก่นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยหน่วยปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช

4. งานประชุมเชิงปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช จำนวน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 14-18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 6-10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 5-9 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ณ ห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา กรุงเทพฯ

5. งานประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับ คณะเภสัชศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการพฤกษเภสัชภัณฑ์ มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง "การใช้เทคโนโลยีลายพิมพ์ดีเอ็นเอในการจำแนกพืชสมุนไพร" ระหว่างวันที่ 26-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2547

6. งานปรับปรุงพัฒนาเว็บไซต์โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อเผยแพร่ แนะนำ และติดต่อเชื่อมโยงกับผู้ที่สนใจในงานของอพ.สธ. และพัฒนาให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ (http://www.rspg.thaigov.net)

7. งานดำเนินการศึกษาทดลองการปลูกมะกอกโอลีฟ (*Olea europaea* L.) ของโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ซึ่งปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่อพ.สธ. และมีหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ เช่น กรมวิชาการเกษตร หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยโครงการส่วนพระองค์ฯ จัดเตรียมต้นพันธุ์ให้ในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

- สวนจิตรลดา จำนวน 7 ต้น
- สวนอุไทยธรรม อ.รังสิต จ.ปทุมธานี จำนวน 1,159 ต้น
- สวนอาภากร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี จำนวน 460 ต้น
- อพ.สธ.วาวี อ.แม่สรวย จ.เชียงราย จำนวน 8 ต้น
- ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯคลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา จำนวน 749 ต้น
- พื้นที่ภูพิมานรีสอร์ท ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา จำนวน 211 ต้น

8. งานซึ่งดำเนินงานโดยชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ. และชมรมนักชีววิทยาอพ.สธ.

ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ. และชมรมนักชีววิทยาอพ.สธ. ให้การสนับสนุนและร่วมสำรวจในกิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และในกิจกรรมอื่น ๆ ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวถึงในกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนั้นได้ร่วมในการจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการทรัพยากรไทย : ธรรมชาติแห่งชีวิต ระหว่างวันที่ 9-15 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ณ สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร และการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ระหว่างวันที่ 19 - 25 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

สรุปสภาพการณ์เกี่ยวกับพันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพและการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

จากสถานการณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพที่ทั่วโลกตระหนักถึงการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นอกจากกฎหมายภายในของแต่ละประเทศที่เข้ามามีส่วนบังคับใช้ยังมีกฎหมายและอนุสัญญาระหว่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องในเรื่องของทรัพยากรชีวภาพต่างๆ โดยเฉพาะอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ CBD (Convention on Biological Diversity) ซึ่งประเทศไทยได้มอบสัตยาบันสาร เพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546 มีผลให้อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยในฐานะภาคีลำดับที่ 188 เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2547 โดยเนื้อหาของอนุวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ คือ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และ แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม ดังนั้นประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีจึงต้องจัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนการดำเนินงานขึ้นเอง ณ ขณะนี้ ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติที่ออกมาเพื่อใช้ในการนี้แล้วได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 และที่ยังอยู่ในการร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์สัตว์พื้นเมือง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ เนื่องจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม และระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ การเข้าถึงและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ เป็นต้น นอกจากนั้น ประเทศไทยยังต้องเตรียมพร้อมและมีมาตรการเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และความปลอดภัยทางชีวภาพ

การที่ประเทศไทยกำลังพิจารณาการให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคี ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture 2001, ITPGR) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพยากรของประเทศ มีสาระสำคัญคือ ทรัพยากรพืชอาหารและการเกษตร 64 จีนัส (genus) ประมาณ 3,300 ชนิด (species) ที่แนบท้ายสนธิสัญญา ฯ ซึ่งเป็นของหน่วยงานภาครัฐจะตกเป็นของพหุภาคี ซึ่งรวมไปถึงข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ในหน่วยงานของรัฐ ด้วยเหตุนี้เราอาจสูญเสียทรัพยากรของประเทศ เนื่องมาจากเมื่อต่างชาติได้นำไปศึกษาวิจัยและพัฒนา แล้วนำไปจดสิทธิบัตรเป็นพืชพันธุ์ใหม่ อาจส่งผลให้ประเทศไทยไม่ได้เป็นเจ้าของสิทธิในการใช้ทรัพยากรนั้นๆ เนื่องจากอาจถูกจดสิทธิบัตรโดยต่างชาติไปแล้ว จึงเป็นอันตรายอย่างยิ่งในเรื่องของการสูญเสียความรู้และภูมิปัญญาพื้นบ้านให้กับต่างประเทศ โดยที่ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมของมาตรการเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมพืช

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการเป็นเจ้าของทรัพยากรแต่ไม่สามารถผลิตและใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ได้จึงเป็นอันตรายอย่างยิ่งในอนาคต ทั้งนี้ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ได้เสนอกับคณะผู้วิจัยการศึกษาผลกระทบสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร และคณะกรรมการพิจารณากระบวนการให้สัตยาบันสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตรที่มี กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง **คือให้ประเทศไทยมี 3 สถานะคือ ภาครัฐ, ภาคเอกชน และ ส่วนพระองค์** โดยที่อพ.สธ. และหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ จัดเป็นหน่วยงานส่วนพระองค์ ดังนั้นหากต่างประเทศจะนำข้อมูลหรือพันธุกรรมใดๆไปใช้ ต้องขอพระราชทานข้อมูลหรือพันธุกรรมนั้น ๆ ก่อน ขึ้นอยู่กับพระราชวินิจฉัย

จากสถานการณ์นี้ ทางอพ.สธ. จึงขอพระราชวินิจฉัยจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเรื่องสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร โดยทรงมีพระราชวินิจฉัยเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ดังนี้

"หากผลการวิจัย และประชาพิจารณ์ ประเทศไทยยังไม่พร้อม ก็ขอให้ชะลอไปก่อน ระหว่างนี้ ขอให้นักวิชาการทุกฝ่ายร่วมมือกัน เตรียมคนให้พร้อมโดยเร่งด่วน เพราะวันที่จำเป็นต้องรับการนี้ ต้องมาถึงสักวันหนึ่ง"

เช่นเดียวกับในวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2547 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุมวิทยาศาสตร์นานาชาติเจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ ครั้งที่ 5 เรื่องวิวัฒนาการของพันธุศาสตร์และผลกระทบต่อโลก ณ โรงแรมแชงกรี-ลา ในส่วนงานวิจัยทางพันธุศาสตร์ที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น ดังนี้

"ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น แม้จะมีประโยชน์มากก็จริง แต่ถ้าใช้ไม่ถูกเรื่องถูกทางโดยไม่พิจารณาให้ดีให้รอบคอบแล้ว ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายแก่ชีวิตความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรงได้เช่นกัน เหตุนี้ประเทศต่างๆ ***โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาจำเป็นจะต้องศึกษาให้รู้เท่าและรู้ทัน****"*

ดังนั้นจากอนุสัญญา CBD และ ITPGR โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ จะเป็นส่วนที่ทำการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยขึ้นอยู่กับพระราชวินิจฉัย เป็นอิสระ ไม่ขึ้นกับผลของสนธิสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งขึ้นอยู่กับจิตสำนึกที่รักและหวงแหนทรัพยากร ดังที่มีรับสั่ง

"การรักทรัพยากร คือการรักชาติ รักแผ่นดิน"

การดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่หนึ่ง (มิถุนายน พ.ศ. 2535 – พฤษภาคม พ.ศ. 2540) และระยะ 5 ปีที่สอง (มิถุนายน พ.ศ. 2540 – กันยายน พ.ศ. 2544) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ แสดงให้เห็นชัดเจนว่าการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชให้เกิดผลประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทยนั้น ต้องดำเนินกิจกรรมหลายอย่างพร้อมกันไป และมีพืชเป้าหมายเดียวกัน บุคคลเดียวหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงหน่วยงานเดียว ไม่สามารถทำได้ครบถ้วน ต้องใช้ทรัพยากรมากทั้งทรัพยากรบุคคล อุปกรณ์ สถานที่ เวลาและงบประมาณ

ตลอดจนต้องทำต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนั้นจำเป็นต้องให้ประชาชนทั่วไป มีความรู้จนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เห็นประโยชน์และความสำคัญของพันธุกรรมพืช จึงทำให้การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชสมบูรณ์ได้ ซึ่งได้จัดแสดงนิทรรศการในระยะ 5 ปีที่สองไป 2 ครั้ง คือ การประชุมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ระหว่างวันที่ 12-14 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ณ ห้องประชุมสุธรรม อารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : อนุรักษ์และพัฒนาด้วยจิตสำนึกแห่งนักวิจัยไทย ระหว่างวันที่ 21-27 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ณ ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระยะ 5 ปีที่สองนี้ มีการดำเนินการศึกษาในชีวภาพต่าง ๆ ในพื้นที่ ของอพ.สธ. เท่านั้น เช่น เกาะแสมสาร ที่กองทัพเรือรับผิดชอบ พื้นที่อพ.สธ. อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พื้นที่อพ.สธ. สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จังหวัดชลบุรี พื้นที่ทับลาน และหนองระเวียง จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่โคกภูตากา อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ในระยะปลาย 5 ปีที่สาม (ตุลาคม พ.ศ. 2545 – กันยายน พ.ศ. 2549) จนถึงระยะเริ่มต้นจัดทำแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่สี่ มีกิจกรรมและงานต่าง ๆ ที่หลายหลาก หน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ 75 หน่วยงาน สามารถแบ่งกลุ่มการสนองพระราชดำริ ได้ 10 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มความมั่นคงทางทรัพยากร กลุ่มสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ กลุ่มการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร กลุ่มมหาวิทยาลัยที่ร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มนโยบายในเรื่องของทรัพยากรชีวภาพ กลุ่มจังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และกลุ่มหน่วยงานสนับสนุน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่เข้าเป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมากกว่า 840 โรงเรียน ซึ่งยังต้องมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ในทุกระดับเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ในการที่จะดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์แท้ของมหาชนชาวไทย หน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมสนองพระราชดำริมากขึ้น มีความหลายหลากในการศึกษาวิจัย มีหน่วยงานที่สนับสนุนงานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ มีการสนับสนุนครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น บางหน่วยงานก็ให้การสนับสนุนในแนวทางเดียวกับการดำเนินงานของอพ.สธ.

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ วางแนวกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการตื่นตัวการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ของทั่วโลก ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เห็นภาพรวมการอนุรักษ์พัฒนาพันธุกรรมพืช อาทิ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ได้นำแนวกิจกรรมไปวางเป็นแนวโปรแกรมที่ดำเนินการคล้ายคลึงกัน จนถึง ณ ปัจจุบันประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ โดยทั่วไปในประเทศไทย พูดถึงการอนุรักษ์ต้นไม้ การอนุรักษ์ป่า และการปลูกต้นไม้ และเริ่มรู้จักคำว่าความหลากหลายทางชีวภาพและความสำคัญมากขึ้น แต่ยังไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนว่าเข้าใจชัดเจนหรือไม่ พืชพรรณของไทย ทั้งที่เป็นพืชเศรษฐกิจ ทั้งที่ยังมิได้เป็นพืชเศรษฐกิจ ทั้งที่เป็นพืชพรรณป่า ทั้งที่เป็นพืชพรรณที่พัฒนาคัดเลือกแล้ว ถูกเก็บและถูกนำออกนอกประเทศ โดยถูกกฎหมายและโดยไม่ถูกกฎหมาย

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาหน่วยราชการต่าง ๆ ได้ขยายขอบเขตการศึกษา วิจัย ให้ครอบคลุมพืชพรรณต่าง ๆ โดยเน้นไปในเรื่องพืชอาหารและสมุนไพร เพราะประชาชนมีการดูแลรักษาสุขภาพมีเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะเน้นในเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับอาจารย์และนักวิจัยในสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัย ได้ใช้ความรู้ความสามารถด้านการศึกษาวิจัยในสาขาวิชาของคนกับพืชพรรณต่าง ๆ โดยทุนวิจัยทั้งจากรัฐบาลไทย และจากองค์กรต่างประเทศรายงานผลการวิจัยได้พิมพ์เผยแพร่ทั่วไป เริ่มมีการศึกษาวิจัย พืชชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย มีการเริ่มศึกษาลงลึกไปในด้านต่าง ๆ แต่ยังไม่มีการวางแผนการพัฒนาระยะยาวในหลากหลายชนิด การใช้ประโยชน์พืชชนิดนั้น ๆ โดยหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือกันเอง ยังไม่มีในประเทศไทยมากเท่าที่ควร ส่วนทางด้านข้อมูลพันธุกรรมพืชในประเทศไทยมีอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เริ่มมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และทำฐานข้อมูลพันธุกรรมเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปเข้ามาศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลมากขึ้น

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงมีมาตรการในการดำเนินงานโดยคณะทำงานดำเนินงานศึกษาวิจัยงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานทางด้านวิชาการ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช การเรียนรู้ทรัพยากรพันธุกรรมพืช โดยประสานงานและร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และทำฐานข้อมูลพันธุกรรมพืชที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วิสัยทัศน์

"พัฒนาบุคลากร อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืช ให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนชาวไทย"

6. กรอบแนวทางการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) โดยยึดพระราชดำริและแนวทางที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานไว้เป็นหลัก โดยดำเนินงานต่อเนื่องจากระยะที่ผ่านมา ดังนี้

6.1 เน้นและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานวิชาการในทุกด้านเป็นหลัก โดยเฉพาะการดำเนินงานศึกษาทดลองวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชที่ส่งผลและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย

6.2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนารวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชให้เป็นมาตรฐานสากลและเกิดประโยชน์สูงสุด

6.3 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ทรัพยากรและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชควบคู่ไปกับการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในด้าน

กระบวนการวางแผน การประสานดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะงบประมาณดำเนินงานและการติดตามผลการดำเนินงาน

6.4 ปรับให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2554) ในหัวข้อ ทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

6.5 กรอบการดำเนินงาน 3 กรอบ คือ กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร กรอบการใช้ประโยชน์ และกรอบการสร้างจิตสำนึก

7. วัตถุประสงค์

7.1 อนุรักษ์พืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ และดำเนินการเป็นธนาคารพืชพรรณ

7.2 สำรวจขึ้นทะเบียนรหัสต้นของพืชที่มีอยู่เดิมและหายากใกล้สูญพันธุ์ เพื่อไปปลูกรักษาพันธุกรรมไว้ในพื้นที่ที่ปลอดภัย

7.3 ศึกษาพืชพรรณและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างฐานองค์ความรู้ทางวิทยาการ ที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ และพัฒนาอย่างยั่งยืน สู่เศรษฐกิจพอเพียง

7.4 จัดทำศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช โดยเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เช่น ศูนย์ข้อมูลพรรณพฤกษชาติ หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กับศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช สวนจิตรลดา และข้อมูลเกี่ยวกับพันธุกรรมพืชของหน่วยงานต่าง ๆ สื่อถึงกันในระบบเดียวกัน

7.5 ปลูกฝังสร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และทรัพยากรธรรมชาติ

8. เป้าหมาย

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - วางแผนพัฒนาพันธุ์พืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ธนาคารพืชพรรณ สวนจิตรลดา - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชสวนจิตรลดา - ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ คลองไผ่ จ.นครราชสีมา - พื้นที่สหกรณ์นิคมตากฟ้า จ.นครสวรรค์ - พื้นที่ภาคเหนือ ภาคใต้ตอนบน และพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง จันทบุรี ชลบุรี ระยอง ตราด และนครราชสีมา - ศูนย์เรียนรู้ฯ และศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา - ศูนย์เรียนรู้ฯ สู่เศรษฐกิจพอเพียง อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี -ศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. เขาขุนพนม อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช -ศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. เขาหมาจอ ต.แสมสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี -ศูนย์เรียนรู้ฯ อพ.สธ.สวนอุไทยธรรม รังสิต จ.ปทุมธานี

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
กลุ่มที่ 1 กลุ่มความมั่นคงทางทรัพยากร **1. กองทัพเรือ**	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่เกาะแสมสาร 2,738 ไร่ เกาะแรด 421 ไร่ - เกาะต่างๆในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน - พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย
2. หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา **กองบัญชาการทหารสูงสุด**	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช –อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่รับผิดชอบของกองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา จำนวน 20,525 ไร่
3. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ กกก.ตชด.19 กองกำกับ จำนวน 4,281 ไร่ - พื้นที่กองร้อยปฏิบัติการตชด. 26 กองร้อย จำนวน 1,486 ไร่ - ศูนย์ฝึกอาชีพนักเรียนเก่า ตชด. ภาค 3,4 และศูนย์รบพิเศษป่าละอู กก.สอ.ตชด. จำนวน 238 ไร่ - พื้นที่งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โรงเรียนตชด. 58 โรงเรียน จำนวน 1,303 ไร่

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช **4. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ**	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)	สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 40 แห่ง)
5. สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)	สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)	สนับสนุนโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน (โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 540 โรงเรียน)
7. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)	– พื้นที่ป่าดั้งเดิมของวิทยาลัย – วิทยาลัยเกษตรกรรมลำพูนจำนวน 1,000 ไร่ - วิทยาลัยเกษตรกรรมพังงาจำนวน 300 ไร่ - วิทยาลัยเกษตรกรรมลพบุรีจำนวน 2 ไร่ - วิทยาลัยเกษตรกรรมอุทัยธานีจำนวน 4 ไร่ - วิทยาลัยเกษตรกรรมมหาสารคาม จำนวน 10 ไร่ - วิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรีจำนวน 15 ไร่ - วิทยาลัยเกษตรกรรมกาญจนบุรี จำนวน 35 ไร่ – วิทยาลัยเกษตรกรรมศรีสะเกษจำนวน 2 ไร่ – สถาบันอาชีวศึกษา 28 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิค, วิทยาลัยอาชีวศึกษา, วิทยาลัยสารพัดช่าง, วิทยาลัยการอาชีพ

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
8. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ.
9. สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (งานฐานข้อมูลพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)	
กลุ่มที่ 3 กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ **10. กรมป่าไม้**	- ปกปักพันธุกรรมพืช – สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช – อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	-พื้นที่ ต.ซับจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี (600 ไร่)
11. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	- ปกปักพันธุกรรมพืช – สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช – ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช – อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช – ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– อุทยานแห่งชาติทับลาน ครบุรี จ.นครราชสีมา – อ.เวียงสา และพื้นที่พัฒนาภูฟ้า อ.บ่อเกลือ จ.น่าน – พื้นที่อนุรักษ์ภูค้อฯ บ้านนาบอน อ.สังคม จ.หนองคาย – เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบริเวณเทือกเขาคุ้งกระเบน จ.จันทบุรี – พื้นที่ทับซ้อน แปลง 905 อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี เนื้อที่ 236 ไร่ - หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติฯ

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
12. กรมวิชาการเกษตร	- ปกปักพันธุกรรมพืช	- สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร จ.ลำปาง 500 ไร่ - ศูนย์วิจัยยางหนองคาย 110 ไร่ - ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง 296 ไร่ - สถานีทดลองพืชไร่บ้านใหม่สำโรง จ.นครราชสีมา 150 ไร่
	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช -ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช	- พื้นที่ทั่วประเทศไทยในศูนย์วิจัยต่างๆ 795.25 ไร่ ได้แก่ กองคุ้มครองพันธุ์พืช 1 ไร่, ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตลำปาง 50 ไร่, ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงราย (วาวี) 237 ไร่, ศูนย์วิจัยพืชสวนแพร่ 2 ไร่, ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตตาก 4 ไร่, ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันหนองคาย 25 ไร่, ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ 30 ไร่, ศูนย์วิจัยยางหนองคาย 45 ไร่, ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท 2 ไร่, ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเลย (ภูเรือ) 50 ไร่, ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตภูเก็ต 30 ไร่, ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร 272.25 ไร่, ศูนย์วิจัยพืชสวนยะลา 19 ไร่, ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง 10 ไร่ และศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันนราธิวาส 18 ไร่
	- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์วิจัยพืชสวน จ.จันทบุรี - สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ - สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
	- ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- กองคุ้มครองพันธุ์พืช พิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร กรุงเทพฯ

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
13. กรมส่งเสริมการเกษตร	- ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จ.ระยอง -ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จ.กระบี่ -ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จ.เชียงราย -โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯบ้านทุ่งตาหนอน อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี - พื้นที่อื่น ๆ ร่วมกับจังหวัดที่มีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ
14. กรมส่งเสริมสหกรณ์	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สนับสนุนการดำเนินงานตามที่ อพ.สธ. ประสานการสนับสนุนในพื้นที่น้อมเกล้าฯ ถวาย อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์ - พื้นที่ อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี
15. กรมประมง	- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย - สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง จ.ระยอง (Rayong Aquarium)
16. กรมชลประทาน	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (สนับสนุนการจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการฯ)	- ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ คลองไผ่ - พื้นที่สหกรณ์นิคมตากฟ้า จ.นครสวรรค์ - ศูนย์เรียนรู้ฯ และศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา - ศูนย์เรียนรู้ฯ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
17. กรมพัฒนาที่ดิน	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช -ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช -กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	-สถานีพัฒนาที่ดินทั่วประเทศ 76 แห่ง (76 ไร่) - จ.เชียงใหม่ จ.ขอนแก่น จ.ราชบุรี จ.กาญจนบุรี จ.ระนอง (5 แห่ง) - อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี 4 ไร่ - อ.เมือง จ.ระนอง 14 ไร่ - อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา 2 ไร่ - อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช 10 ไร่ - อ.หลังสวน จ.ชุมพร 4 ไร่ - อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ 1 ไร่ 1 งาน - ทุกสถานีพัฒนาที่ดินทั่วประเทศ 69 จังหวัด (จังหวัดละ 2 ไร่) 138 ไร่ - อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี ,อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี (1,200 ไร่) - ข้อมูลพันธุ์หญ้าแฝกทั่วประเทศ - พื้นที่ อพ.สธ. แปลง 905 อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี เนื้อที่ 1,400 ไร่เศษ
18. กรมทรัพยากรธรณี	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (สนับสนุนกิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืชและกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช)	

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
19. องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จ.ชลบุรี 3,500 ไร่ - รัศมี 50 กม. รอบสวนสัตว์เปิดเขาเขียว องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์
20. องค์การสวนพฤกษศาสตร์	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน)	
21. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	พื้นที่เขื่อน 13 เขื่อน 30,850 ไร่ (เขื่อนภูมิพล, เขื่อนสิริกิติ์, เขื่อนศรีนครินทร์, เขื่อนท่าทุ่งนา, เขื่อนวชิราลงกรณ, เขื่อนรัชชประภา, เขื่อนบางลาง, เขื่อนอุบลรัตน์, เขื่อนสิรินธร, เขื่อนจุฬาภรณ์, เขื่อนน้ำพุง, เขื่อนห้วยกุ่ม, โรงไฟฟ้าลำตะคอง)
กลุ่มที่ 4 กลุ่มการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร **22. กรมวิทยาศาสตร์บริการ**	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	
23. องค์การเภสัชกรรม	–ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช –อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	พื้นที่อำเภอหนองใหญ่ จ.ชลบุรี 1,500 ไร่
24. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	–อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
25. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) โดย ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	– อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช – ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช	
26. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่สถานีสิ่งแวดล้อมสะแกราช ต.อุดมทรัพย์ อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา – วว.เทคโนธานี อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี – สถานีวิจัยพืชลำตะคอง ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
กลุ่มที่ 5 กลุ่มมหาวิทยาลัยที่ร่วมสนองพระราชดำริ **27. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- วิทยาเขตบางเขน 20 ไร่ - วิทยาเขตกำแพงแสน 100 ไร่ - วิทยาเขตศรีราชา 200 ไร่ - วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จ.สกลนคร 500 ไร่ - วิทยาเขตลพบุรี 200 ไร่ - ศูนย์วิจัยและสถานีวิจัยของมหาวิทยาลัยในภูมิภาค 680 ไร่
28. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	-ปกปักพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่สนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ - คณะเภสัชศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์, คณะสัตวแพทย์ศาสตร์ - งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทยร่วมกับ อพ.สธ.

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
29. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ป่าบ้านโปง –พื้นที่ป่าธรรมชาติในมหาวิทยาลัยแม่โจ้–ชุมพร - พื้นที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำนวน 330 ไร่ - พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย
30. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบังวิทยาเขตชุมพร 500 ไร่
31. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย –คณะวิทยาศาสตร์ –คณะเกษตรศาสตร์

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
32. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช -วางแผนพัฒนาพันธุ์พืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- โคกภูตากา ต.เมืองเก่าพัฒนา อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น - คณะเกษตรศาสตร์ - คณะวิศวกรรมศาสตร์
33. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	- ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนธานี
34. มหาวิทยาลัยมหิดล	- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช	
35. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ปกปักพันธุกรรมสิ่งมีชีวิตเขาคอหงส์ 200 ไร่ - พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย - คณะเภสัชศาสตร์ - คณะวิทยาศาสตร์ - คณะทรัพยากรธรรมชาติ - ศูนย์สมุนไพรทักษิณและศูนย์คอมพิวเตอร์ คณะเภสัชศาสตร์ - พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา 50 พรรษา สยามบรมราชกุมารี

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
36. มหาวิทยาลัยบูรพา	- ปกปักพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- คณะวิทยาศาสตร์ – สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล
37. มหาวิทยาลัยนเรศวร	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– พื้นที่ ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก – วิทยาเขตสารสนเทศพะเยา ต.แม่กา อ.เมือง จ.พะเยา
38. มหาวิทยาลัยศิลปากร	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย
39. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	- ปกปักพันธุกรรมไลเคน - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมไลเคน - ปลูกรักษาพันธุกรรมไลเคน - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมไลเคน –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมไลเคน –สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมไลเคน - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมไลเคน	– คณะวิทยาศาสตร์ - ร่วมเป็นคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ทำการสำรวจในพื้นที่สนองพระราชดำริในโครงการฯ

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
กลุ่มที่ 6 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล **40. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร, อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท และพื้นที่ชุมชน รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
41. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช (เห็ดและผักพื้นบ้าน) - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	–พื้นที่มหาวิทยาลัย –พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย
42. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	–พื้นที่มหาวิทยาลัย –พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัยและวิทยาเขต –วิทยาเขตบ้านยางน้อย 100 ไร่

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
43. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย
44. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี 50 ไร่ – พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบมหาวิทยาลัย
45. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	–สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืชบัว –ปลูกรักษาพันธุกรรมพืชบัว - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชบัว –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชบัว –สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	พื้นที่ในวิทยาเขต ต.คลองหก อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
46. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– วิทยาเขตเชียงใหม่ – วิทยาเขตพิษณุโลก – วิทยาเขตน่าน – วิทยาเขตเชียงราย – วิทยาเขตตาก – วิทยาเขตลำปาง
47. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– พื้นที่ อ.หนองระเวียง มทร.อีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.นครราชสีมา 1,000 ไร่ – มทร.อีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตสกลนคร สถาบันวิจัยฯสกลนคร – พื้นที่ อ.หนองระเวียง มทร.อีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.นครราชสีมา – มทร.อีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ วิทยาเขตสุรินทร์ วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.นครราชสีมา สถาบันวิจัยฯสกลนคร – พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาหนองระเวียง มทร.อีสาน วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.นครราชสีมา – มทร.อีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์ วิทยาเขตสุรินทร์ สถาบันวิจัยฯสกลนคร – พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบวิทยาเขต

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
48. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช –ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– วิทยาเขตบางพระ 5 ไร่ – วิทยาเขตจันทบุรี 450 ไร่ – วิทยาเขตอุเทนถวาย – วิทยาเขตจักรพงษภูวนารถ
49. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– วิทยาเขตพณิชยการพระนคร – วิทยาเขตเทเวศร์ , วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์, วิทยาเขตพระนครเหนือ
50. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	–ปกปักพันธุกรรมพืช – สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช – ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช – อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช – ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช – สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช – กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– วิทยาเขตตรัง – วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (ขนอม, ไสใหญ่) – วิทยาเขตตรัง – วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (ขนอม, ไสใหญ่) – วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (ทุ่งใหญ่) – วิทยาเขตสงขลา – พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบวิทยาเขต

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
51. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– วิทยาเขตวังไกลกังวล – วิทยาเขตเพาะช่าง, วิทยาเขตศาลายา – วิทยาเขตบพิตรพิมุขจักรวรรดิ, วิทยาเขตวังไกลกังวล – วิทยาเขตวังไกลกังวล
52. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	- อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– พื้นที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
53. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	– วิทยาเขตอยุธยา หันตรา – วิทยาเขตอยุธยา หันตรา – มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
กลุ่มที่ 7 กลุ่มนโยบายในเรื่องของทรัพยากร **54. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ**	- ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	
55. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
กลุ่มที่ 8 กลุ่มจังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ		
56. จังหวัดขอนแก่น	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่สาธารณประโยชน์ บ้านเมืองเก่า อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น จำนวน 694 ไร่ - พื้นที่ในจังหวัดขอนแก่น
57. จังหวัดจันทบุรี	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่สาธารณประโยชน์ทุ่งสน ต.สนามไชย อ.นายายอาม จ.จันทบุรี จำนวน 444 ไร่ - พื้นที่ในจังหวัดจันทบุรี
58. จังหวัดชุมพร	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ในจังหวัดชุมพร - พื้นที่ ต.สลุย , ต.สองพี่น้อง อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร 1,954 ไร่ - พื้นที่ ต. ครน อ.สวี 300 ไร่ - พื้นที่ ต.บางน้ำจืด อ.หลังสวน 200 ไร่ - สถานศึกษาที่ร่วมโครงการฯ
59. จังหวัดปราจีนบุรี	- ปกปักพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (สนับสนุนกรมวิชาการเกษตรในกิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช)	- พื้นที่สาธารณประโยชน์ อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี 13 ไร่
60. จังหวัดสุราษฎร์ธานี	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช –อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี - พื้นที่บ้านตาหนอน อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี 100 ไร่ 2 งาน - สถานศึกษาที่ร่วมโครงการฯ

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
61. จังหวัดหนองคาย	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์วิจัยยางหนองคาย 155 ไร่ - พื้นที่บ้านนาบอน อ.สังคม จ.หนองคาย 500 ไร่ - พื้นที่ในจังหวัดหนองคาย
62. จังหวัดชลบุรี	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ในจังหวัดชลบุรี
63. จังหวัดภูเก็ต	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	-พื้นที่เขาพระแทว สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว อ.ถลาง จ.ภูเก็ต - พื้นที่ในจังหวัดภูเก็ต
64. จังหวัดลพบุรี	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (สนับสนุนกรมป่าไม้ในกิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช)	-พื้นที่ในจังหวัดลพบุรี - พื้นที่ต.ซับจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
65. จังหวัดนนทบุรี	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ในจังหวัดนนทบุรี - อุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก - อุทยานมกุฎรมย์สราญ - สวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี - วัดสวนแก้ว
66. จังหวัดน่าน	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ในจังหวัดน่าน - มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน - สำนักงานจัดการต้นน้ำน่าน - ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา อำเภอบ่อเกลือ - อำเภอเวียงสา - สถานศึกษาที่ร่วมโครงการฯ
67. จังหวัดนครราชสีมา	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯคลองไผ่ - พื้นที่อำเภอหนองระเวียง
68. กรุงเทพมหานคร	- สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่เขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร (ศาสนสถาน สถานศึกษา พื้นที่ของเอกชนและพื้นที่อื่นๆ) - พื้นที่สวนสาธารณะต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร (สวนลุมพินี, สวนจตุจักร, สวนพระนคร, สวนสราญรมย์, สวนธนบุรีรมย์, สวนหลวง ร.9, สวนเสรีไทย. สวนหนองจอก, อุทยานเบญจสิริ, สวนรมณีนาถ, สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์, สวนสันติภาพ, สวนวชิรเบญจทัศ, สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
		พระชนมพรรษา, สวนรมณีย์ทุ่งสีกัน, สวนทวีวนารมย์, สวนมหาดไทย, สวนกีฬารามอินทรา, สวน 60 พรรษา สมเด็จพระบรมราชินีนาถ, สวนธรรม 70 พรรษามหาราชินี)
69. จังหวัดนครสวรรค์	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	พื้นที่ในสหกรณ์นิคมตากฟ้า จ.นครสวรรค์
กลุ่มที่ 9 กลุ่มหน่วยงานสนับสนุน **70. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)**	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานสามารถสนองพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ประสาน กำกับดูแล การดำเนินงานพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เป็นไปตามแนวพระราชดำริ
71. สำนักงบประมาณ	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงาน สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย ในงานที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้รับพระราชวินิจฉัยให้หน่วยงาน สถาบัน มหาวิทยาลัยที่ร่วมสนองพระราชดำรินั้นเป็นผู้ปฏิบัติในลักษณะโครงการพิเศษ
72. การไฟฟ้านครหลวง	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สนับสนุนระบบไฟฟ้า เกาะแสมสาร - สนับสนุนแสดงนิทรรศการในสวนจิตรลดา (อาคารตัวอย่างนิทรรศการพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย)

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
73. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สนับสนุนระบบไฟฟ้าพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ - สนับสนุนจัดการเรื่องไฟฟ้าในการประชุมวิชาการนิทรรศการ ปี 2550 2552 และ 2554
74. สวทช. โดย (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ)	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- สนับสนุนเผยแพร่ข้อมูลของ อพ.สธ. ทางอินเตอร์เน็ต - สนับสนุนจัดทำโปรแกรมเชื่อมต่อฐานข้อมูลระหว่าง อพ.สธ. กับหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่ร่วมสนองพระราชดำริ
75. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	- กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พิจารณาภาพรวมการใช้ทรัพยากรจากงานพระราชดำริและแผนการใช้ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนของประเทศไทย - พิจารณาสนับสนุนทุนวิจัยโครงการที่ร่วมสนองพระราชดำริใน อพ.สธ.ตามขั้นตอนปกติ
กลุ่มที่ 10 กลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ **76. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ้องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่**	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ จำนวน 250 ไร่
77. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.จันทบุรี	- ปกปักพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน 1,122 ไร่ - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าคุ้งกระเบน 11,370 ไร่ - พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ 10 ไร่

หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมดำเนินงานในระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)	พื้นที่เป้าหมาย
78. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.นราธิวาส	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จำนวน 1,027 ไร่ - พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
79. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.ฉะเชิงเทรา	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน 20 ไร่ - พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ - พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ 45 ไร่
80. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- พื้นที่บริเวณเขาเสวยกะปิ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 200 ไร่ - พื้นที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลง อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี - พื้นที่บริเวณเขาเสวยกะปิ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 97 ไร่
81. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร	- ปกปักพันธุกรรมพืช - สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช - ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช - อนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช - ศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช - กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จำนวน 100 ไร่ - พื้นที่รัศมี 50 กม. รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ

9. แนวทางและมาตรการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ข้างต้น จึงกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางและมาตรการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) ดังนี้

9.1 การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ

9.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัย เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชและการวางแผนและพัฒนาพันธุ์พืชตามแนวพระราชดำริ โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

1) ***"คณะทำงานดำเนินงานศึกษาวิจัยงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ"*** โดยมีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นฝ่ายเลขานุการ ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน ชี้นำ ประสานและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยมีแนวทางดำเนินงานหลักดังนี้

- วางแผนร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาวิจัยการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้และยังไม่ได้มีการดำเนินงาน โดยดำเนินงานให้ครบถ้วน
- ประสานกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำสรุปผลการศึกษาทดลองและระเบียนวิจัยงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามแนวพระราชดำริที่ได้ศึกษาวิจัยในระยะ 5 ปีที่สี่
- ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาพิจารณาดำเนินการกำหนดกรอบการศึกษาวิจัยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในระยะต่อไปเพื่อให้หน่วยต่าง ๆ ใช้เป็นกรอบแนวทางดำเนินงาน

2) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ประสานกับนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิของหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลและคัดเลือกสายต้นเพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์พืช พร้อมกับวางแผนพัฒนาพันธุ์ระยะยาวและนำแผนพัฒนาพันธุ์ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อมีพระราชวินิจฉัยและพระราชทานแผนพัฒนาพันธุ์และพันธุกรรมที่คัดเลือก ให้หน่วยงานที่มีความพร้อมนำไปปฏิบัติ

9.1.2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดย

1) พัฒนาการบริหารจัดการข้อมูลของศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยมีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินงาน

2) วางแผนดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้สามารถเชื่อมโยงและใช้ร่วมกันได้อย่างกว้างขวาง

3) พัฒนาฐานข้อมูลโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้มีเอกภาพ มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ โดยเฉพาะฐานข้อมูลพืชจากการสำรวจเก็บรวบรวม ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง ฐานข้อมูลสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน การผลิตสื่อกราฟฟิกและ website โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

9.2 การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

9.2.1 พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดย

1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของพันธุกรรมพืช ให้รู้จักหวงแหนและรู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยให้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพืชพรรณไม้ท้องถิ่น และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นของพืชพรรณ เป็นที่เก็บพรรณไม้แห้ง พรรณไม้ดอง มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้าและนำงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ใช้ปัจจัยพืชเป็นปัจจัยหลักในการเรียนรู้

3) หน่วยงานต่าง ๆ ทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่ทำอยู่เดิมให้ครบถ้วนตามคุณสมบัติและเกณฑ์มาตรฐาน ที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ กำหนด

4) การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของสมาชิกใหม่ หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามคุณสมบัติและเกณฑ์มาตรฐาน ที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ กำหนดขึ้น

5) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดนิทรรศการแสดงผลการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนตามแนวพระราชดำริฯ โดยคัดเลือกจากโรงเรียนสมาชิกในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ โดยเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินงานเป็นหลัก

9.2.2 พัฒนาและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ โดย

1) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นแกนกลางในการดำเนินการจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ตามที่ได้พระราชทานพระราชวินิจฉัย โดยจะมีการจัดประชุมนิทรรศการเพื่อเสนอผลการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในระยะ 5 ปีที่สี่

ปี พ.ศ. 2550 ประชุมวิชาการนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน จัดที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ แสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประมาณปลายปี พ.ศ. 2550

ปี พ.ศ. 2552 ประชุมวิชาการนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ผันสู่วิถีใหม่ ในฐานไทย จัดในพื้นที่หน่วยงานสนองพระราชดำริที่มีความพร้อม

ปี พ.ศ. 2554 เตรียมการประชุมวิชาการนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ก้าวสู่โลกกว้างอย่างมั่นใจ ที่จะจัดในพื้นที่หน่วยงานสนองพระราชดำริที่มีความพร้อม

2) ขยายผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดย

❍ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริและจังหวัดต่างๆ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกรักษาเพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมพืชในลักษณะ *"**พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต**"* โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกต้องและครบถ้วนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาและพื้นที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

❍ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนในการดำเนินงานร่วมกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ร่วมกันพิจารณาและวางแผน เพื่อนำแนวทางดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระบบโรงเรียน

❍ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นแกนกลางในการสนับสนุนและประสานการดำเนินงานของชมรมนักชีววิทยาโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติงานในด้านการศึกษาการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชตามแนวทางการสนองพระราชดำริ

นอกจากนั้น อพ.สธ. ยังดำเนินการจัดตั้งให้มีศูนย์เรียนรู้ อนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน สู่เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เริ่มดำเนินการใน 6 พื้นที่ ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดปทุมธานี โดยมีศูนย์เรียนรู้ อนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน สู่เศรษฐกิจพอเพียง อพ.สธ. ที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่

1) ศูนย์เรียนรู้ฯ สู่เศรษฐกิจพอเพียง ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

2) ศูนย์เรียนรู้ฯ สู่เศรษฐกิจพอเพียง อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

3) ศูนย์เรียนรู้ฯ สู่เศรษฐกิจพอเพียง อพ.สธ.สวนอุไทยธรรม อ.รังสิต จ.ปทุมธานี

4) ศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. ลำตะคอง ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

5) ศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. เขาหมาจอ ต.แสมสาร อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี
(พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย) เขาหมาจอ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

6) ศูนย์ฝึกอบรม อพ.สธ. เขาขุนพนม อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช
(ใช้ห้องประชุม ที่พัก ของโรงเรียนวัดเขาขุนพนม และพื้นที่พระตำหนักเมืองนคร อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช)

9.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ทรัพยากรพันธุกรรมพืช

9.3.1 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานปกปักพันธุกรรมพืช โดย

1) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นแกนกลางในการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานปกปักพันธุกรรมพืช ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่

- การสำรวจกำหนดขอบเขตพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช หาพิกัดและจัดทำแผนผัง
- สำรวจพืชพรรณขึ้นทะเบียนและจัดทำรหัสประจำต้น
- ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ศึกษาด้านชีววิทยา นิเวศวิทยา และสัณฐานพืช
- จัดเก็บข้อมูลในศูนย์ข้อมูล
- ป้องกันและดูแลรักษาพื้นที่ปกปักรักษา

2) หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชอยู่ในความรับผิดชอบ จัดทำแผนปฏิบัติงานปกปักพันธุกรรมพืชระยะ 4 ปี และแผนประจำปีเฉพาะในส่วนของหน่วยของตนให้ชัดเจน โดยระบุสาระสำคัญในการดำเนินงาน เช่น พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการ โดยเฉพาะเรื่องผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเดิมเป็นลำดับแรก ทั้งนี้มีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สนับสนุนบุคลากรปฏิบัติงาน

9.3.2 พัฒนาประสิทธิภาพการสำรวจ เก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช โดย

1) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นแกนกลางในการกำหนดกรอบแนวทางดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้นประจำปี ได้แก่

- การสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช
- การปลูกรวบรวมในเรือนเพาะชำและการจัดส่งพันธุกรรมให้ อพ.สธ.

2) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จังหวัด กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กรมวิชาการเกษตร สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ฯลฯ กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช ระยะ 5 ปีที่สี่และประจำปี พร้อมทั้งวางแผนปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ทั้งในเรื่องวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานและการบริหารจัดการ โดยเน้นการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมายเดิมให้แล้วเสร็จเป็นลำดับแรกก่อนพิจารณาขยายผลออกไป โดยแต่ละหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบและเป็นแกนกลางดำเนินงานในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีอพ.สธ. เป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการ

3) การสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืชในระยะ 5 ปีที่สี่ ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในพื้นที่เกาะและทะเลไทยตามแนวพระราชดำริเป็นลำดับแรก ส่วนการดำเนินงานในพื้นที่สูงและพื้นที่ห่างไกลคมนาคม เช่น จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย ลำปาง แพร่ และน่าน จะดำเนินงานในลำดับต่อมาโดยให้พิจารณาความพร้อมและศักยภาพของหน่วยงานที่เป็นแกนกลางดำเนินงานในแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ

9.3.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการปลูกรักษา โดย

1) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นแกนกลางในการกำหนดกรอบแนวทางดำเนินงานปลูกรักษา ได้แก่

❍ การปลูกรักษาต้นพืชมีชีวิตลักษณะป่าพันธุกรรมพืช มีแนวทางดำเนินงานคือ สำรวจสภาพพื้นที่และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน งานขยายพันธุ์พืช งานปลูกพันธุกรรมพืชและบันทึกผลการเจริญเติบโต งานจัดทำแผนที่ต้นพันธุกรรมและทำพิกัดต้นพันธุกรรม

❍ การเก็บรักษาในรูปเมล็ดพันธุ์โดยศึกษาการเก็บเมล็ดพันธุ์ ศึกษาหาวิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ และทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์

❍ การเก็บรักษาโดยศึกษาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชแต่ละชนิด ศึกษาการฟอกฆ่าเชื้อ ศึกษาสูตรอาหารที่เหมาะสม ศึกษาการเก็บรักษาโดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และศึกษาการขยายพันธุ์โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

❍ การเก็บรักษาในรูปสารพันธุกรรม โดยเก็บรักษา DNA

9.4 การพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะ

9.4.1 การดำเนินงานพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะที่ได้พระราชทานพระราชดำริให้ไว้หรือทรงมีพระราชวินิจฉัยแล้ว ให้เร่งรัดดำเนินงานให้ครบถ้วนและเสร็จสิ้นตามที่มีพระราชดำริ ทั้งนี้หากมีการขยายหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือสาระสำคัญในการดำเนินงานให้ทูลเกล้าฯ ขอพระราชวินิจฉัยก่อน

9.4.2 การดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในพื้นที่เกาะแสมสาร และพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย เขาหมาจอ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

1) ก่อสร้าง ตกแต่ง จัดแสดงนิทรรศการและจัดการ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ตามที่ทรงมีพระราชวินิจฉัย

2) สร้างสวนพฤกษศาสตร์พืชเกาะทะเลไทยบนเกาะแสมสารและจัดเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ

3) พัฒนาพื้นที่บริเวณเกาะแสมสารและเกาะข้างเคียงให้เป็นแหล่งเก็บรักษาพันธุกรรมพืชตามเกาะ

4) สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติตามเกาะทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

5) ดำเนินการปลูกรักษาพันธุกรรมพืชและทรัพยากรที่รวบรวมในพื้นที่ เฉพาะที่จัดเตรียมไว้

6) ดำเนินการปกปักพันธุกรรมพืช ชีวภาพและระบบนิเวศน์ของเกาะแสมสารและเกาะข้างเคียง

7) ศึกษาและดำเนินการใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชทรัพยากรชีวภาพ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ.

9.4.3 การพัฒนาในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะที่ยังไม่มีพระราชดำริหรือพระราชวินิจฉัย มีเพียงแนวคิดการดำเนินงานในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ให้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ประสานการดำเนินงานกับจังหวัดและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพิจารณาวางแผนดำเนินงาน ทั้งนี้ให้พิจารณาความพร้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องความพร้อมของพื้นที่ที่จะดำเนินงาน ความพร้อมของหน่วยงาน ศักยภาพของหน่วยงาน และทรัพยากรดำเนินงาน โดยให้นำแผนการดำเนินงานขึ้นทูลเกล้าฯถวาย ขอพระราชทานพระราชวินิจฉัยก่อน

10. แผนการดำเนินงานตามกรอบการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงกำหนดกรอบการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) ดังนี้

โดยที่มีกรอบการดำเนินงานดังนี้

1. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาและด้านการบริหารจัดการงานปกปักพันธุกรรมพืช งานสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และงานปลูกรักษาพันธุกรรมพืช โดยประกอบด้วยแผนงานหลักดังนี้

โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนดังนี้

1.1 กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช

1.2 กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช

1.3 กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

2. กรอบการใช้ประโยชน์

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัยในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วยแผนงานหลัก ดังนี้

โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนดังนี้

2.1 กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

2.2 กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช

2.3 กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

3. กรอบการสร้างจิตสำนึก

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย

โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนดังนี้

3.1 กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

3.2 กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

วิธีการสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้อยู่ในกรอบการดำเนินงาน

หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความพร้อมที่จะสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินการเข้ามาประสานงานและขอแนวทางการสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อศึกษาแนวทางการสนองพระราชดำริอย่างถ่องแท้แล้ว จึงทำหนังสือขอพระราชทานพระราชานุญาต เข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อได้รับพระราชทานพระราชานุญาตให้เข้าร่วมสนองพระราชดำริแล้ว หน่วยงานนั้นๆ ดำเนินการขอพระราชทานพระราชานุญาต เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานกับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยมีกรอบการดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริและเห็นพ้องต้องกัน ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงนำแผนแม่บทกราบบังคมทูลขอพระราชวินิจฉัย

ดังนั้นการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงมีข้อพิจารณาเป็นแนวทางดังนี้

1.การดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย

การดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยที่เป็นพื้นที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริที่มีพระราชวินิจฉัยแล้ว เช่น หมู่เกาะแสมสาร พื้นที่หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เช่น ไทรโยค จ.กาญจนบุรี พื้นที่ทับลาน พื้นที่หนองระเวียง พื้นที่ที่

กรมวิชาการเกษตร พื้นที่บริเวณเขื่อนต่างๆ ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยร่วมสนองพระราชดำริ หรือพื้นที่ที่ขอพระราชทานพระราชวินิจฉัยเข้าร่วมเพิ่ม

2.การดำเนินงานในทรัพยากรชีวภาพต่าง ๆ

การดำเนินงานศึกษาวิจัยของทรัพยากรชีวภาพในด้านต่างๆ ให้ดำเนินงานตามที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯมอบหมาย ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ หรือเป็นการดำเนินการศึกษาวิจัยในทรัพยากรชีวภาพที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ มอบหมายให้หน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริดำเนินการ และมีความเห็นพ้องต้องกัน

การทำแผนปฏิบัติงานจะนำไปสู่การจัดตั้งงบประมาณดำเนินงานประจำปี โดยในแต่ละปีให้หน่วยงานฯ ส่งรายละเอียดให้กับโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จะให้ความเห็นชอบว่าเป็นไปตามกรอบแผนแม่บท กรอบการดำเนินงานหรือไม่ ท่านเลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ นำความกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัย แล้วจะทำหนังสือไปยังสำนักงบประมาณเพื่อยืนยันว่า เป็นการสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดังนั้นการทำกรอบแผนแม่บท แผนปฏิบัติ จึงต้องเป็นไปตามกรอบกิจกรรมของโครงการฯ แนวทางการดำเนินงาน การจัดทำงบประมาณที่ประหยัด โปร่งใส และใช้เฉพาะในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เท่านั้น

11. ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินงานรวม 5 ปี (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)

12. งบประมาณดำเนินงาน (ปรากฏในแผนปฏิบัติการ)

13. องค์กรการบริหารงาน

เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานสนองพระราชดำริ และสอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐในกระบวนการพัฒนาปกติ จึงเห็นควรกำหนดองค์กรการบริหารงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) ประกอบด้วย

13.1 ระดับนโยบาย ได้แก่ ***คณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*** โดยมีหัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริและสนับสนุนโครงการฯ ร่วมเป็นคณะกรรมการ มีหน้าที่รับนโยบายและกรอบการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงาน ในการสนองพระราชดำริหรือสนับสนุนโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในพื้นที่หน่วยงานสนองพระราชดำริรับผิดชอบ โดยเสนอผ่านความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อนำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท ขอพระราชทานพระราชานุญาตแต่งตั้ง เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

13.2 ระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย

13.2.1 คณะที่ปรึกษาและประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีประธานคณะที่ปรึกษาและประสานงาน มีหน้าที่ให้การปรึกษาแก่ประธานคณะกรรมการโครงการฯ และหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ

13.2.2 คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สนองพระราชดำริโดยหน่วยงาน ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ เช่น หน่วยงานระดับกรม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษาต่างๆ เช่นมหาวิทยาลัย เป็นต้น ที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของหน่วยงานต่างๆ โดยที่มีหัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าส่วนราชการ เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงาน ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของแต่ละหน่วยงานในภาพรวมทั้งหมด

13.2.3 คณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สนองพระราชดำริโดยจังหวัด ซึ่งจะเป็นจังหวัดที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของจังหวัดในภาพรวมทั้งหมด

13.2.4 คณะปฏิบัติงานวิทยาการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีหัวหน้าคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ.เป็นประธาน และมีหน้าที่จัดบุคลากรเข้าสำรวจ เก็บรวบรวม ศึกษาพืชพรรณและทรัพยากร ตามแผนงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

14. การจัดทำแผนปฏิบัติการ

14.1 หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2554) และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการของกรมและกระทรวงไปพร้อมกัน เพื่อผูกพันในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของแต่ละหน่วยงาน

14.2 แผนปฏิบัติงานที่จัดขึ้นในแต่ละปี จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งระยะต้นและระยะยาว ครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ จะต้องเป็นประโยชน์และต่อเนื่อง

14.3 การปฏิบัติตามแผนงานประจำปีที่จัดทำขึ้นต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวัง ในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นขั้นต้น แล้วนำความขึ้นกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัย

15. แหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

15.1 งบประมาณปกติประจำปีของหน่วยงาน หรือขอตั้งงบประมาณเฉพาะจากสำนักงบประมาณเพื่อการร่วมสนองพระราชดำริ

15.2 ในกรณีที่หน่วยงานขอตั้งงบประมาณ เพื่อการร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นเลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จะนำความกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัย และประสานไปยังผู้อำนวยการสำนักงบประมาณต่อไป

15.3 งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

15.4 งบประมาณ กปร.

สำหรับการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการดำเนินงานในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ต้องเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ของการของบประมาณ และต้องเป็นลักษณะประหยัด เหมาะสม มีความชัดเจนทุกขั้นตอน และใช้เฉพาะในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เท่านั้น

16. การติดตามประเมินผล

16.1 การติดตามผลการดำเนินงาน หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริต้องทำรายงานแสดงความก้าวหน้าของการดำเนินงานทุก ๆ 4 เดือน เสนอให้เลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

16.2 การประเมินผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินการโดยความเห็นชอบของเลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เท่านั้น

ภาคผนวก

ประมวล
พระราชดำริ
พระราชกระแส
พระราชวินิจฉัย

กรอบการดำเนินงาน
และ
กิจกรรมของอพ.สธ.

ประมวลพระราชดำริ พระราชกระแส พระราชวินิจฉัย
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1) พ.ศ. 2503 ทรงพยายามปกปักรักษายางนา

ในฤดูร้อนเกือบทุกปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระยะแรกเสด็จพระราชดำเนินโดยรถไฟ ต่อมาเสด็จฯโดยรถยนต์ เมื่อเสด็จฯ ผ่านอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี สองข้างทางมีต้นยางขนาดใหญ่ขึ้นอยู่มาก มีพระราชดำริที่จะสงวนบริเวณป่าต้นยางนี้ไว้เป็นสวนสาธารณะด้วยพระราชทรัพย์ แต่ไม่สามารถจัดถวายตามพระราชประสงค์เพราะมีราษฎรเข้ามาทำไร่ทำสวนในบริเวณนั้นมาก จะต้องจ่ายเงินทดแทนในการจัดหาที่ใหม่ในอัตราที่ไม่สามารถจัดได้

2) พ.ศ. 2504 ป่าสาธิตทดลอง

เมื่อไม่สามารถดำเนินการปกปักรักษาต้นยางนาที่อำเภอท่ายางได้ จึงทรงทดลองปลูกต้นยางเอง โดยทรงเพาะเมล็ดที่เก็บจากต้นยางนาในเขตอำเภอท่ายาง ในกระถางบนพระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล หัวหิน และทรงปลูกต้นยางนาเหล่านั้น ในแปลงทดลองป่าสาธิตใกล้พระตำหนักเรือนต้น สวนจิตรลดา พร้อมข้าราชบริพาร เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2504 จำนวน 1,250 ต้น ต้นยางที่ท่ายางสูญสิ้นแต่พันธุกรรมของยางนาเหล่านั้นยังอนุรักษ์ไว้ได้ที่สวนจิตรลดา

ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำพรรณไม้จากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศมาปลูกในบริเวณที่ประทับสวนจิตรลดา เพื่อให้เป็นที่ศึกษาพรรณไม้ของนิสิต นักศึกษาแทนที่จะต้องเดินทางไปทั่วประเทศ

3) พ.ศ. 2528 ทรงให้ใช้เทคโนโลยีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่ออนุรักษ์พืช

ในวันพืชมงคล วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2528 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชที่โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา และมีพระราชกระแสให้อนุรักษ์ต้นขนุนหลังพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง

ความสำเร็จของการใช้วิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช ขยายพันธุ์ขนุนไพศาลทักษิณนำไปสู่การขยายพันธุ์ต้นไม้ที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นพืชเอกลักษณ์ของพระราชวังต่าง ๆ แล้วอนุรักษ์ไว้อีกหลายชนิด ได้แก่ พุดสวน มณฑา ยี่หุบ ที่อยู่ในพระบรมมหาราชวัง และสมอไทยในพระที่นั่งอัมพรสถานมงคล ในขณะเดียวกันก็ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการเก็บรักษาพันธุกรรมของพืชเอกลักษณ์ในสภาวะปลอดเชื้อในอุณหภูมิต่ำ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ใน

อนาคต จนทำให้เก็บรักษาเนื้อเยื่อขนุนที่อุณหภูมิ -196 องศาเซลเซียส ในไนโตรเจนเหลวมีเนื้อเยื่อขนุนที่รอดชีวิตอยู่ได้ 23 เปอร์เซ็นต์

4) พ.ศ. 2529 ทรงให้อนุรักษ์พันธุกรรมหวาย

มีพระราชดำริให้อนุรักษ์และขยายพันธุ์หวายชนิดต่าง ๆ โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อเตรียมการแก้ปัญหาการขาดแคลนหวายในอนาคต หวายที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและเป็นเป้าหมายคือ หวายข้อดำ หวายน้ำผึ้ง หวายตะค้าทอง หวายหอม หวายแดง หวายโป่ง หวายกำพวน หวายงวย และหวายขี้เสี้ยน เมื่อขยายพันธุ์ได้ต้นที่สมบูรณ์ของหวายข้อดำ และหวายตะค้าทองแล้ว ก็ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ทำการทดลองปลูกต้นหวายเหล่านั้นในป่ายางนาใกล้พระตำหนักเรือนต้น สวนจิตรลดา และมีพระราชดำริให้ทดลองปลูกที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ และที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร อีกด้วย

การดำเนินงานเกี่ยวกับหวายได้มีการขยายผลไปสู่ความร่วมมือระหว่างโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา สำนักพระราชวัง กับส่วนราชการจังหวัดตรัง จัดทำแปลงรวบรวมพันธุ์หวายขึ้นในพื้นที่1,000 ไร่ ที่ตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง เมื่อปี พ.ศ. 2532 และได้น้อมเกล้าฯ ถวายเป็นสวนหวายเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งนอกจากจะเป็นสถานที่อนุรักษ์พันธุ์หวายชนิดต่าง ๆ ของประเทศไทยแล้ว ยังได้ใช้เป็นสถานศึกษา วิจัย และขยายพันธุ์หวายเศรษฐกิจ เพื่อให้ผลประโยชน์ถึงประชาชนอย่างกว้างขวางด้วย

5) พ.ศ. 2529 สวนพืชสมุนไพร

ในปี พ.ศ. 2529 นอกจากมีพระราชดำริให้มีการอนุรักษ์พันธุกรรมหวายแล้ว ยังได้ให้จัดทำสวนพืชสมุนไพรขึ้นในโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา เพื่อรวบรวมพืชสมุนไพรมาปลูกเป็นแปลงสาธิต และรวบรวมข้อมูล สรรพคุณ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ กับทั้งให้มีการศึกษาขยายพันธุ์สมุนไพร โดยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและเผยแพร่ความรู้ที่ได้สู่ประชาชน

6) พ.ศ. 2531 ทรงให้พัฒนาพันธุ์ผักโดยการผสมสองชั้น

เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสกับหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ ให้ดำเนินการผสมพันธุ์ผักสองชั้น (double hybridization) พร้อมกันไปทั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชของโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1) พ.ศ. 2535 ทรงเริ่มโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ

เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังและผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ให้ดำเนินโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชโดยมอบให้ฝ่ายวิชาการโครงการส่วนพระองค์ฯ เป็นผู้ดำเนินการ สำหรับงบประมาณดำเนินงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โดยจัดสร้างธนาคารพืชพรรณ ขึ้นในปี พ.ศ. 2536 สำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานในทุกกิจกรรมของโครงการฯ

2) วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 ณ อาคารที่ประทับในสำนักงานชลประทานเขต 1 ถนนทุ่งโฮเตล จังหวัดเชียงใหม่

- มีพระราชปรารภถึงการเสด็จพระราชดำเนินผ่านไปทางจังหวัดนนทบุรี ทอดพระเนตรเห็นพันธุ์ไม้เก่ายังมีอยู่มาก บางพันธุ์อาจยังคงมีลักษณะดีอยู่ เช่น ทุเรียน แต่สวนเหล่านั้นกำลังจะเปลี่ยนสภาพไป จึงทรงห่วงว่าพันธุ์ไม้เหล่านั้นจะหมดด้วย
- พระราชทานแนวทางการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ควรอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่มิใช่พืชเศรษฐกิจไว้ด้วย
- ตามเกาะต่าง ๆ มีพืชพรรณอยู่มาก แต่ยังไม่มีผู้สนใจเท่าไร จึงน่าจะมีการสำรวจพืชพรรณตามเกาะด้วย
- พระราชทานแนวทางการสอนและอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ควรใช้วิธีปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจของพืชพรรณ และเกิดความปิติที่จะศึกษาและอนุรักษ์ต่อไป การใช้วิธีการสอนการอบรมที่ให้รู้สึกกลัวว่า หากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสีย เกิดอันตรายแก่ตนเอง จะทำให้เด็กเกิดความเครียดซึ่งจะเป็นผลเสียต่อประเทศในระยะยาว
- มีพระราชดำริให้ทำศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช โดยมีโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถแสดงลักษณะของพืชออกมาเป็นภาพสีได้ เพื่อความสะดวกในการอ้างอิงค้นคว้า

3) วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2538 ณ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก

- พระราชทานแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
- การนำต้นไม้มาปลูกเพิ่มเติมให้เด็กรู้จักนั้น ต้องไม่มีพืชเสพติด

- ควรให้เด็กหัดเขียนตำรา จากสิ่งที่เรียนในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
- ควรนำตัวอย่างดิน หิน แร่ มาแสดงไว้ในห้องพิพิธภัณฑ์พืชด้วยเพราะในจังหวัดตาก มีหิน แร่ อยู่มากชนิด

4) วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2539 ณ เขาเสวยกะปิ ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

- ทรงให้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่เกาะละวะ
- ทรงให้อนุรักษ์ต้นหว้าใหญ่ในบริเวณพระราชวังไกลกังวล ซึ่งเข้าใจว่าจะเป็นต้นหว้าที่ขึ้นอยู่ในที่นั้นก่อนมีการก่อสร้างพระราชวัง
- ทรงให้ทำการสำรวจขึ้นทะเบียนรหัสต้นพืชที่ขึ้นอยู่เดิม ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ทรงให้วัดพิกัดตำแหน่งของต้นพืชที่ขึ้นทะเบียนไว้
- ทรงให้รวบรวมพันธุกรรมหวายชนิดต่าง ๆ
- ทรงให้มีการปลูกรักษาพันธุกรรมพืชไว้ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

5) วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ณ อาคารชัยพัฒนา พระราชวังดุสิต สวนจิตรลดา กรุงเทพฯ

- ทรงให้หาวิธีดำเนินการให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับพันธุกรรมพืชของหน่วยงานต่าง ๆ สื่อถึงกันในระบบเดียวกันได้
- ทรงให้หาวิธีการที่จะทำให้เด็กเกิดความสนใจในพืชพรรณต่าง ๆ และเกิดความสงสัยตั้งคำถามตนเองเกี่ยวกับพืชพรรณที่ตนสนใจนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าวิจัย ทดลองอย่างง่าย ๆ ที่โรงเรียนที่ไม่มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ดีนักก็สามารถดำเนินการได้ หากอาจารย์ในโรงเรียนต่าง ๆ ทำได้ก็จะช่วยให้เด็กเป็นคนฉลาด

6) วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพฯ

- พระราชทานพระราโชวาทให้คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหารผู้ร่วมสนองพระราชดำริและผู้ทูลเกล้าฯ ถวาย ที่เฝ้าทูลละอองพระบาทในการประชุมประจำปีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

"ข้าพเจ้ายินดีและขอบคุณที่ทุกคนเข้ามาประชุมกันพร้อมหน้าในวันนี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ นี้ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาถึง 5 ปีแล้ว และคิดกันว่าจะทำต่อไปในช่วงที่สองอีก 5 ปี และคิดมาใหม่ว่าในขั้นที่สองนี้จะทำในลักษณะไหน ที่จริงในเบื้องต้นนั้น ข้าพเจ้าก็มิได้เป็นนักพฤกษศาสตร์หรือศึกษาทางนี้มาโดยตรง ถึงแม้ศึกษาตอนนี้ก็คงจะสายไปเสียแล้วเพราะว่าขณะนี้ไม่สามารถที่จะจำชื่อคน สัตว์ สิ่งของได้มากเท่าที่ควร แต่ว่า

เหตุที่สนใจในพืชพรรณหรือทรัพยากรต่าง ๆ ของประเทศเรามานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางพืช เหตุผลที่ศึกษาเพราะถือว่าง่ายต่อการศึกษาอย่างอื่น เวลาไปไหนที่มีคนตามกันเยอะแยะ ถ้าศึกษาสัตว์ สัตว์ก็วิ่งหนีหมด แต่พืชนั้นเขาอยู่ให้ศึกษาได้ พอศึกษาไปสักพักก็เกิดความสนใจว่านอกจากทางกรมป่าไม้ซึ่งได้ติดต่อกันในครั้งแรก เบื้องต้นเพราะว่าชอบไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ ตามป่าเขา ดูว่าในเมืองไทยมีสภาพภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์อย่างไร และก็ได้ศึกษาเรื่องต้นไม้ต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ ก็ยังเห็นว่ามีหน่วยงานของรัฐ ของเอกชน ทั้งเป็นหน่วยงานของราชการ เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร และสถาบันการศึกษาที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องของพืช ศึกษาว่าพืชกี่ชนิด ทั้งเรื่องชื่อของพืชชนิดต่าง ๆ เรื่องการอนุกรมวิธาน เป็นต้น ก็ศึกษากันหลายแห่ง จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าน่าจะมีการรวบรวมว่าแต่ละสถาบันนั้น ได้ทำงานในส่วนของตนอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น พืช ก็ได้ศึกษาพืชแต่ละแห่ง ได้รวบรวมนั้นชื่อต่างกันหรือซ้ำกันอย่างไร เพื่อที่จะให้รวมกันว่าทั้งประเทศนั้นเรามีอะไรกันบ้าง ที่จริงแล้วงานที่จะศึกษาพืชหลายชนิดนี้เป็นเรื่องที่ทำได้ยากและทำได้ช้า คน ๆ เดียวหรือสถาบัน ๆ เดียวนั้นครอบคลุมไม่ได้ทั้งหมด ถ้ามีหลาย ๆ หน่วยงานช่วยกันครอบคลุมก็อาจจะได้มาก ถ้าต่างคนต่างไม่รู้กัน ก็อาจจะเกิดเป็นที่น่าเสียดายว่าจะไม่ได้ข้อมูลเต็มที่ จึงคิดว่าอยากจะทำฐานข้อมูลที่นักวิชาการทุกคนจะใช้ในการค้นคว้ารวมไว้ด้วยกัน ในวังมีความรู้สึกว่า 1 ตารางกิโลเมตรของวังนี้ก็ใหญ่โตพอสมควร แต่ว่าที่จริงแล้วถ้าจะเอางานทุกสิ่งทุกอย่างมาสุมกันย่อมจะไม่พอ พื้นที่ไม่ได้ ก็ต้องทำงานอะไรที่จะประหยัดที่ดินที่สุด ในตอนนั้นก็เลยคิดว่าทำฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้การเรียกชื่อพืชที่ทุกคนจะเข้าถึงได้ จึงพัฒนาจากจุดนั้นมาเป็นงานต่าง ๆ ที่ ดร.พิศิษฐ์ ได้กล่าวเมื่อสักครู่นี้ ซึ่งงานที่กล่าวถึงนี้ก็เป็นงานที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ทำมาแล้วเป็นจำนวนมาก และหลังจากโครงการฯ นี้ก็มีการตั้งขึ้นใหม่ เพราะฉะนั้นก็ยังคิดว่าถ้ามีการได้ประชุมกันพร้อมกันอย่างนี้ จะได้มาตกลงกันแน่นอนว่าใครทำอะไร และในส่วนที่เหมือนกัน ถ้าซ้ำกันโดยไม่จำเป็นก็อาจจะตกลงกัน แบ่งกันว่าอันนี้งานนี้ใครจะทำ หรืองานที่หน่วยโครงการทางด้านสำนักพระราชวังเคยทำอยู่ แต่ว่าเมื่อมีหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบโดยตรงรับไปทำแล้ว ทางสำนักพระราชวังก็คิดว่าน่าจะตัดได้ในส่วนนั้นและก็หันมาทำงานทางด้านการประสานงานหรือความร่วมมืออย่างนี้เป็นต้น ซึ่งเข้าใจว่าก็เป็นการทันสมัยในปัจจุบัน ซึ่งประเทศค่อนข้างจะฝืดเคือง เพราะฉะนั้นทำงานอะไร ถึงแม้จะเป็นงานที่ดี ถ้าตกลงกันได้แล้วก็จะเป็นการประหยัดพลังคนหรือพลังเงินงบประมาณในส่วนนี้ ไม่จำเป็นต้องให้ในหน่วยงานอื่นหรือถ้าให้หน่วยงานอื่นทำก็ต้องให้ทำไป และงานนี้เราอาจจะต้องมานั่งพิจารณาคิดดูว่าจะทำงานได้โดยประหยัดอย่างไร บางส่วนที่อาจจะยังไม่จำเป็นในขั้นนี้หรือว่าทำได้ไม่ต้องเน้นเรื่องความหรูหราหรือความสวยงามมากนัก เอาเฉพาะที่ใช้จริง ๆ และก็ประหยัดไปได้เป็นบางส่วนก็ดี

ส่วนสำหรับเรื่องของโรงเรียนนั้น ก็ได้มีประสบการณ์ในการที่ไปเยี่ยมโรงเรียนในภาคต่าง ๆ มาหลายแห่ง ก็เห็นว่าเรื่องที่จะสอนให้นักเรียนหรือให้เด็กมีความรู้ และมีความรักในทรัพยากร คือความรักชาติ รักแผ่นดินนี้ก็คือ รักสิ่งที่เป็นสมบัติของตัวเขา การที่ให้เขารักษาประเทศชาติหรือรักษาสมบัติของเขานั้น ทำได้โดยสร้างความรักความเข้าใจ ถ้าใครไม่รู้จักกัน เราก็ไม่มีความสัมพันธ์ ไม่มีความผูกพันต่อกัน แต่ว่าถ้าให้เขารู้จักว่าสิ่งนั้นคืออะไร เขาจะรู้สึกชื่นชม

และรักหวงแหนในสิ่งนั้นว่าเป็นของตนและจะทำให้เกิดประโยชน์ได้ เคยได้แนะนำโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้ไปเยี่ยมไม่เฉพาะแต่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ นี้ โรงเรียนทั่ว ๆ ไปด้วยว่า นอกจากพืชพรรณแล้ว สิ่งที่มีในธรรมชาติหรือสิ่งที่หาได้ง่าย ๆ นั้นก็อาจจะเป็นอุปกรณ์การสอนในวิชาต่าง ๆ ได้หลายอย่างแม้แต่วิชาศิลปะก็ให้มาวาดรูปต้นไม้ ไม่ต้องหาของอื่นให้เป็นตัวแบบ หรือในเรื่องภาษาไทยการเรียงความก็อาจช่วยในการเขียนรายงานทำให้หัดเขียนหนังสือหรือแต่งคำประพันธ์ในเรื่องของพืชเหล่านี้ได้ หรือเป็นตัวอย่างงานศึกษา งานวิทยาศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ ดังที่ ดร. พิศิษฐ์ ได้กล่าวมา ในที่นี้ที่ยังไม่เคยกล่าวคือเรื่องของวิชาการท้องถิ่น ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้ว ที่ว่าจะให้นักเรียนได้ศึกษาความรู้ท้องถิ่น นอกจากความรู้ที่เป็นมาตรฐานจากส่วนกลางมาแล้ว แม้แต่ตำราก็มีการส่งเสริมให้ครู อาจารย์ในท้องถิ่นนั้นได้รวบรวมความรู้หรือได้แต่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาวิชาการทางด้านศิลปวัฒนธรรม อาชีพท้องถิ่น แต่ในด้านของธรรมชาตินั้นยังมีค่อนข้างน้อย เท่าที่ไปแนะนำมาในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรนั้นได้เสนอว่าไม่ใช่เป็นเฉพาะที่ว่าจะให้เด็กนักเรียนปลูกป่าหรือว่าให้อนุรักษ์ดินปลูกหญ้าแฝกอย่างเดียวก็จะพยายามจะให้ออกไปดูข้าง ๆ โรงเรียนว่าที่นั่นมีอะไรอยู่ และต้นไม้นั้นชื่ออะไร เป็นอะไร พอดีมีประสบการณ์จากการที่ได้เคยออกไปส่งเสริมในเรื่องของโภชนาการ ในระยะแรก ๆ ที่เริ่มทำงานเมื่อ พ.ศ.2523 ในช่วงนั้นออกไปทำงานก็ทำงานอย่างค่อนข้างจะเบี้ยน้อยหอยน้อย คือเงินไม่ค่อยมีต้องออกเองบ้าง ทำให้ไม่มีเงินที่จะส่งเสริมเรื่องเมล็ดพันธุ์ผัก หรืออุปกรณ์เครื่องใช้มากนัก ได้ครบทุกแห่งก็ให้ใช้พืชผักในท้องถิ่นนั้น เขาก็รู้และก็มีชื่อพื้นเมือง แต่ว่าพอเอาเข้าจริงแม้แต่ชื่อวิทยาศาสตร์ยังไม่มีใครแน่ใจว่าชื่ออะไร ก็นำมาศึกษา และเวลานี้ก็ได้เห็นว่ามีการศึกษาอย่างกว้างขวาง คือ ได้ศึกษาว่าคุณค่าทางอาหารของผักพื้นเมืองเหล่านั้นมีอะไรบ้าง และได้มีการวิเคราะห์พิษภัยของพืชเหล่านั้นไว้ด้วย เดิมเท่าที่คิดก็ยอมรับว่าไม่ได้คิดเรื่องพิษภัยเพราะเห็นว่าคนรับประทานกันอยู่ประจำก็ยังมีอายุยืน แต่เห็นว่าจากการวิจัยของนักวิชาการก็ได้ทราบว่ามีพืชพื้นบ้านบางอย่างที่รับประทานกันอยู่มีพิษบ้าง ทำให้เกิดความคิดที่ว่าถ้าบริโภคกันในส่วนที่เป็นท้องถิ่นก็อาจจะไม่เป็นพิษเป็นภัยมาก เพราะว่าในวันนั้นเก็บผักชนิดนี้ได้ก็นำมาบริโภค อีกวันก็เก็บได้อีกอย่างก็นำมาบริโภค แต่ถ้าสมมติว่าเป็นการส่งเสริมเป็นโครงการขึ้นมาแล้ว ก็จะมีการขยายพันธุ์เป็นจำนวนมาก และก็รับประทานอย่างนี้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ จะมีอันตรายต่อร่างกายเป็นอย่างยิ่งก็อาจจะเป็นได้ อันนี้ที่ยกตัวอย่างแสดงว่าวิชาการนี้แตกแขนงไปหลายอย่าง และมีการศึกษาได้หลายอย่าง และก็มีบุคคลหลายคนที่ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ถ้าจะช่วยกันจริง ๆ นี้ ก็อาจจะต้องแบ่งหน้าที่ ถึงขั้นตอนนี้ก็ต้องแบ่งหน้าที่กันเพื่อที่จะแบ่งในด้านปริมาณงานที่ทำหรืองบประมาณที่ทำ ก็ได้รับการสั่งสอนจากผู้หลักผู้ใหญ่อยู่เสมอว่า ถ้าคนเรามีความคิดพุ่งแล่นอะไรต่าง ๆ นานา ก็คิดได้ แต่ถึงตอนทำจริง มีขั้นตอนเหมือนกัน การใช้คนให้ทำอะไรนี่ ก็ต้องคิดถึงกระบวนการว่า จะไปถึงเป้าหมายที่เราต้องการนั้น จะต้องใช้ทั้งเงินใช้ทั้งเวลา ใช้ทั้งความคิดความอ่านต่าง ๆ ซึ่งจะไปใช้ใครทำก็ต้องให้แน่ใจว่า เขาเต็มใจหรืออาจเต็มใจแต่ว่าภารกิจมากมีเวลาจะทำให้เท่าใด หรือเขาอาจทำให้ด้วยความเกรงใจเราแล้วว่าทีหลัง อย่างนี้เป็นต้น ก็บอกว่าไม่เป็นไร เพราะว่าเวลาทำอะไรก็มิได้บังคับ ก็ขอเชิญเข้าร่วมช่วยกัน แต่ถ้าคนใดมีข้อขัดข้องหรือมีข้อสงสัยประการใด ก็ไถ่ถามกันได้ไม่ต้องเกรงใจ เพราะถือว่าทำงานวิชาการแบบนี้ไม่เคยจะคิดว่า

โกรธเคือง ถ้าใครทำไม่ได้ ไม่ได้ก็แล้วไป ก็ทำอย่างอื่นทำอย่างนี้ไม่ได้ ก็ต้องทำได้สักอย่าง คิดว่าโครงการนี้ขั้นตอนต่อไป อาจจะต้องดูเรื่องเหล่านี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ใครทำอะไรได้ และประโยชน์อาจจะมีอีกหลายอย่าง เช่น งานบางอย่างหรืออย่างพืชนี้จะมีประโยชน์ในเชิงธุรกิจได้อีกก็มีด้วยซ้ำ ถ้าเราทราบสรรพคุณของเขาและนำมาใช้ ในส่วนที่ว่าถ้าขยายพันธุ์แล้วอันตราย คือ การขยายพันธุ์เหล่านี้ก็อาจจะเป็นการช่วยในเรื่องของการส่งเสริมอาชีพให้แก่ราษฎรเพิ่มขึ้นอีกก็อาจเป็นได้ ทั้งนี้ก็ต้องไม่ละเลยในเรื่องของวิชาการ สิ่งที่ถูกต้องอะไรที่เป็นคุณ อะไรที่เป็นโทษ และยังมีเรื่องที่เกี่ยวข้องในเรื่องของงาน ของเงิน ในที่นี้ยังมีเรื่องเพิ่มอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องของที่ดิน อาจจะต้องมีการกำหนดแน่นอนว่าที่ดินนั้นอยู่ในสภาพไหน สภาพการถือครองในลักษณะใด ศึกษาในเรื่องของกฎหมายให้ถูกต้องว่าใครมีสิทธิ์หรือหน้าที่ทำอะไรบ้าง ใครทำอะไรไม่ได้ เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษา เป็นเรื่องที่จะต้องจุกจิกมากอีกหลายอย่าง ที่พูดนี้มิได้หมายความถึงว่าจะเป็นการจะจับผิดว่าใครทำผิดใครทำถูก แต่ว่างานโลกปัจจุบันนี้ ทำอะไรก็รู้สึกว่าเรื่องการรักษามาตรฐานนั้นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะว่าต่อไปงานนี้เราอาจจะไม่ใช่จำกัดอยู่แต่ภายในประเทศ อาจจะต้องมีการติดต่อไปถึงประเทศอื่นด้วย เป็นการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศ เพราะฉะนั้นจะต้องมีการทำงานในลักษณะที่คนอื่นยอมรับได้ นี่ก็เป็นความคิดเกี่ยวกับโครงการนี้"

7) วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2541

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริกับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา และนายพิศิษฐ์ วรอุไร ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เมื่อคราวนำคณะเจ้าหน้าที่มูลนิธิ TOTAL และเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากประเทศฝรั่งเศสเข้าเฝ้าถวายรายงานการสำรวจเบื้องต้นที่เกาะแสมสาร โดยมีพระราชดำริสรุปได้ดังนี้

- ให้ดำเนินการทั้ง 9 เกาะ เกาะแสมสารและเกาะข้างเคียง
- ให้ศึกษาตั้งแต่ยอดเขาจนถึงใต้ทะเล
- ให้มีการรวบรวมพันธุ์ไม้นานาชนิด ทั้งพืชบนดิน และพืชน้ำ โดยเน้นระบบนิเวศวิทยาแบบภาพรวมทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงสัตว์ต่างๆ ด้วย นอกจากนี้ได้รวมเอาเกาะเล็ก ๆ รอบเกาะแสมสารเข้าในโครงการในลักษณะผสมผสาน เนื่องจากอยู่ใกล้กันและมีความคล้ายคลึงกันในหลาย ๆ ด้าน ให้ทำการสำรวจทั้งด้านภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา อุตุนิยมวิทยา แร่ธาตุ ฯลฯ ไปพร้อมๆ กัน

8) วันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2541

เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2541 พระราชทานพระราชดำริเพิ่มเติมในคราวเสด็จฯ ทอดพระเนตรความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการฯ ณ เกาะแสมสาร ดังนี้

- ให้แสมแสรเป็นแหล่งศึกษา
- การดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เกาะแสมสารควรพิจารณาหาแหล่งน้ำจืดให้เพียงพอ

- แนวการดำเนินโครงการ

- การดำเนินงานในเบื้องต้น อาคารสิ่งก่อสร้าง ควรทำในลักษณะชั่วคราว และเรียบง่าย ไม่ควรจัดให้มีที่พักนักท่องเที่ยว และให้ชมรมอาสาสมัครเข้ามาช่วยดำเนินการในด้านการเรียนรู้ การเผยแพร่ผลการศึกษาทรัพยากรธรรมชาติ

- ควรจัดกลุ่มเยาวชนเข้ามาศึกษาธรรมชาติในลักษณะ organized tour โดยให้ความสำคัญต่อกลุ่มเยาวชนที่มีฐานะยากจน สอนให้รักธรรมชาติให้รู้ว่าทำอะไรได้ ทำอะไรไม่ได้ ยังไม่ควรที่จะโฆษณาประชาสัมพันธ์การเดินทางมาท่องเที่ยวให้มากนัก ให้ใช้เป็นที่สำหรับให้อาจารย์ นิสิต นักศึกษาเข้ามาใช้ทำการศึกษาวิจัยได้

9) วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2541 ณ เกาะแสมสาร

พระราชทานแนวทางในการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ณ เกาะแสมสารเพิ่มเติม ดังนี้

"เกาะแสมสารมีขนาดเล็ก ระบบนิเวศน์เปลี่ยนง่าย ให้จัดเกาะแสมสารเป็นที่ศึกษาและให้นำเยาวชนโดยเฉพาะเยาวชนด้อยโอกาสเข้ามาศึกษา"

10) วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ณ ห้องประชุมสุธรรมอารีกุล อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระราชทานพระราโชวาทให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการประชุมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

"โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เริ่มต้นขึ้นราวปี พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ และบุคคลที่สนใจได้มีโอกาสปฏิบัติงานที่ศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศไทย ได้ศึกษาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้รวบรวมเป็นหลักฐานไว้และเพื่อเป็นสื่อในระหว่างสถาบันต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาให้สามารถร่วมใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้การศึกษาไม่ซ้ำซ้อน สามารถที่จะดำเนินการไปก้าวหน้าเป็นประโยชน์ในทางวิชาการได้ ส่วนโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนนั้น ก็เป็นงานที่สืบเนื่องต่อจากงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เพิ่งจะได้เดินทางไปเยี่ยมดูโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้เห็นว่าโรงเรียนบางแห่งนั้นมีภูมิทัศน์ที่ร่มรื่นมีพืชพันธุ์หลายชนิด ในวิชาเรียนของนักเรียนที่จริงตั้งแต่เป็นเด็กเล็ก ๆ ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถม มัธยม ทางครูอาจารย์ก็มักจะสอนให้นักเรียนศึกษาถึงโลกของเรา เรื่องของธรรมชาติ ฉะนั้นการที่ศึกษาของใกล้ตัวได้แก่ พืชพรรณที่มีอยู่ในธรรมชาตินั้น ก็เป็นสิ่งที่ง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่ายสูง และมีประโยชน์เพิ่มประสบการณ์แก่นักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้ จึงเห็นว่างานที่คนในระดับที่เป็นผู้ใหญ่ได้ทำได้ศึกษาในพืชพรรณต่าง ๆ แม้แต่เด็กระดับเล็กก็น่าจะได้ประโยชน์ด้วย โรงเรียนบางแห่งก็ตั้งอยู่ในที่ทุรกันดาร แต่ก็ยังมีพืชพรรณต่าง ๆ ขึ้นอยู่ ที่คนอื่น ๆ นอกพื้นที่จะเข้าไปศึกษาได้ยาก ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองก็อาจจะมีความรู้นั้นมากกว่าคน

อื่น ๆ นักเรียนก็อาจจะเรียนจากผู้ปกครองของนักเรียน เป็นเรื่องของภูมิประเทศท้องถิ่นว่าพืชชนิดนี้คืออะไร แล้วก็ได้ศึกษาเปรียบเทียบกับวิทยาการสมัยใหม่ที่ครูบาอาจารย์สั่งสอน หรือมีปรากฏในหนังสือ นอกจากนั้นการศึกษาเรื่องพืชพรรณ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในแง่ต่าง ๆ ได้ คนที่ศึกษาเรื่องพืชนั้นก็ได้รับความสุขความสบายใจ มีความคิดในด้านสุนทรีย์ ด้านศิลปะในแง่ต่าง ๆ อาจจะศึกษาหรือใช้เป็นอุปกรณ์การศึกษาในหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งครูและนักเรียนโรงเรียนได้นำมาปฏิบัติ แต่ละโรงเรียนก็มีความคิดแตกต่างกันไป หรือว่าบางอย่างก็เหมือนกัน บางอย่างก็แตกต่างกัน ก็เป็นเรื่องที่ดีถ้าทุกโรงเรียนสามารถที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยการมาเสนอผลงาน หรือว่านำผลงานมาบันทึกลงในสื่อต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้ จึงเห็นว่าในการจัดงานในลักษณะนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และนักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ขอแสดงความยินดีด้วยกับโรงเรียนที่ได้รับรางวัล และโรงเรียนที่สามารถรักษามาตรฐานของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเอาไว้ได้ พวกที่รักษามาตรฐานไว้ไม่ได้ ก็ไม่ต้องเสียอกเสียใจไป เพราะการที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานก็ไม่ใช่ของที่ง่าย และโรงเรียนที่อยู่ในลักษณะต่าง ๆ ก็อาจจะไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานในด้านนี้ได้อย่างเต็มที่ทุกแห่ง ก็ถ้ามีความพยายามก็ขอให้พยายามต่อไป แต่ว่าถ้ามีกิจกรรมในด้านอื่นที่เร่งด่วนกว่า ทำไม่ได้ ก็ไม่ต้องเสียใจที่ไม่ได้รางวัล หวังว่าการศึกษาเท่าที่ปฏิบัติมาก็จะปฏิบัติต่อไปในอนาคต มีประโยชน์ ในการที่จะได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ที่นักเรียนจะต้องศึกษาต่อไปในระดับสูง หรือว่าเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ในด้านวิชาชีพ ซึ่งนักเรียนก็อาจจะนำไปประกอบอาชีพได้ต่อไป ยกตัวอย่างเช่น มีนักเรียนบางโรงเรียนที่ศึกษาในด้านของการเขียนภาพทางวิทยาศาสตร์ นั่นก็จะใช้เป็นอาชีพในอนาคตเป็นต้น หวังว่าทุกคนคงได้รับประโยชน์ในการมาร่วมประชุมในครั้งนี้ ทั้งครูนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีความสุขสวัสดีทั่วกัน"

11) วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2544

นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ เลขาธิการ กปร. และดร.พิศิษฐ์ วรอุไร ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา เนื่องในโอกาสที่นำผู้บัญชาการทหารเรือและคณะเข้าเฝ้าน้อมเกล้าฯ ถวายพื้นที่จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย โดยมีพระราชดำริสรุปได้ดังนี้

- ทรงยินดีที่กองทัพเรือสนองพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรซึ่งทำได้เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ทั้งที่ภารกิจหลักคือการป้องกันราชอาณาจักร
- การทำพิพิธภัณฑ์นี้ในด้านการก่อสร้างควรทำเป็นอาคารถาวร โล่งกว้าง ดูแลรักษาสะดวกง่าย ซึ่งจะเป็นการประหยัดงบประมาณ ดังที่ทอดพระเนตรที่พิพิธภัณฑ์การกีฬาของกรมพลศึกษา ส่วนท่าเทียบเรือ ขอให้นำไปพิจารณาทบทวน

ในด้านสาระจะต้องใช้เป็นการสอนและปรับปรุงให้ใหม่ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ดังที่ทอดพระเนตรที่โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และควรมีงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ในด้านการจัดแสดงผลงานวิชาการ ควรคำนึงถึงการซ่อมบำรุง การใช้อุปกรณ์ช่วยแสดงที่ซับซ้อนอาจชำรุดง่าย ทำให้ต้องซ่อมแซมบ่อย การลงทุนก็อาจสูง ไม่ประหยัด

ในด้านการจัดการ ควรให้มีคนเข้ามาชมที่พิพิธภัณฑ์มากกว่าที่จะไปรบกวนบนเกาะ เนื่องจากเกาะมีขนาดเล็ก เมื่อทำเสร็จแล้วให้ลูกทหารเรือเข้ามาชมและพิพิธภัณฑ์นี้ควรมีรายได้

ในด้านงบประมาณ ทางกองทัพเรือควรชี้แจงสำนักงบประมาณว่า กองทัพเรือทำงานนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศ

- ทรงรับทราบเรื่องตำแหน่งของอาคารที่จะปรับเปลี่ยนจากอาคารเล็กหลายหลังเป็นอาคารใหญ่ ซึ่งต้องดูในพื้นที่จริงอีกครั้งว่าอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมเห็นทะเลกว้างและเกาะต่าง ๆ
- ทรงรับทราบเรื่องการดูแลพิพิธภัณฑ์ฯ นี้ว่า หน่วยสงครามพิเศษทางเรือกองทัพเรือเป็นผู้ดูแลตามคำกราบบังคมทูลของผู้บัญชาการทหารเรือ

12) วันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ณ ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชทานพระราโชวาทในพิธีเปิดการแสดงนิทรรศการและประชุมวิชาการทรัพยากรไทย : อนุรักษ์และพัฒนาด้วยจิตสำนึกแห่งนักวิจัยไทย สรุปได้ว่า

"...งานการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชนี้ได้ดำเนินมาเป็นเวลาหลายปี เริ่มตั้งแต่ที่เข้าใจว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหาพรรณพืชต่าง ๆ ที่หายากมาปลูกเอาไว้เพื่อคนรุ่นหลังจะได้เห็นได้ศึกษาต่อไป และก็มีงานด้านวิชาการต่าง ๆ ที่ทำกัน ในประเทศไทยมีหน่วยงานหลายหน่วยที่สนใจในเรื่องการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เพื่อการศึกษาพืชพรรณต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศ โครงการนี้มีจุดประสงค์สำคัญที่จะให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ทำงานมาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน รวบรวมข้อมูลเพื่อทำให้วิชาการด้านนี้ก้าวหน้าไปและเป็นการประหยัดเพราะแทนที่ต่างคนต่างทำ งานไหนที่มีผู้ทำแล้วจะได้ร่วมกันทำโดยไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ในวันนี้ได้มีการมอบฐานข้อมูลทางด้านพืชให้หน่วยงานต่างๆ ก่อนนี้ในหน่วยงานต่าง ๆ มีหอพรรณไม้ เช่น ที่กรมป่าไม้ มีหอพรรณไม้โดยมีพืชที่นักวิชาการ นักวิจัย ได้เก็บตัวอย่างพรรณพืชแห้ง เก็บไว้เป็นเวลาเกือบร้อยปีแล้ว ตัวอย่างพรรณไม้เหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่มีค่าสูง จะเป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา แต่ของเหล่านี้ย่อมเก่าแก่ไปตามกาลเวลา แต่สมัยนี้เรามีเทคโนโลยีที่จะรักษาสิ่งเหล่านี้เพื่อให้นักวิชาการได้ศึกษากันได้ก็เลยได้คิด ช่วยกันทำโครงการในการถ่ายรูปและถ่ายข้อมูลพรรณไม้เพื่อเป็นฐานข้อมูล แต่ในการเก็บฐานข้อมูลนี้ถ้าเก็บไว้แห่งเดียวก็อาจสูญหายได้ ก็มีความคิดกันว่าจะให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยกันเก็บ ที่หนึ่งเกิดเหตุเสียหายไปก็จะได้มีข้อมูลเอาไว้ ไม่สูญหายไปจากประเทศไทย ฐานข้อมูลนี้เป็นของที่มีค่า ต้องช่วยกันดูแลให้ดีและผู้ที่จะมาใช้ก็ต้องดูแลใช้ให้ถูกต้อง ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย แก่มนุษยชาติต่อไป โครงการแบบนี้ไม่ใช่ว่าจะทำสำเร็จในเวลาสั้น ๆ ต้องมีโครงการระยะที่หนึ่ง ระยะที่สอง และระยะต่อ ๆ ไป การจัดการประชุมนี้ก็เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพิ่มพูนความรู้ในระดับ

นักวิชาการ และการจัดนิทรรศการจะมีโอกาสให้คนที่สนใจได้มาดูได้มาศึกษาแล้วก็ทราบถึงพืชต่าง ๆ ต่อไปก็ต้องศึกษาเรื่องสัตว์สิ่งมีชีวิตและสิ่งธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งของพวกนี้เป็นสิ่งน่าสนใจ เมื่อสนใจแล้วก็จะมีความรู้สึกอยากปกปักรักษา ไม่ทำลายให้เสียหายสูญสิ้นไป ก็เป็นการช่วยอนุรักษ์เป็นอย่างดี..."

13) วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2544

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริกับนายพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา สรุปได้ดังนี้

- ข้อมูลโครงการพันธุกรรมพืชฯ ในส่วนของโฮมเพจโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ทรงเห็นว่าดีแล้วที่เจ้าหน้าที่โครงการฯ ทำกันเอง เพราะไปจ้างคนอื่นทำจะช้าและอาจไม่ได้ตามที่ต้องการ อีกทั้งการที่จะปรับปรุงข้อมูลก็ทำได้สะดวกกว่า สำหรับ website โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้ไว้ที่เครือข่ายกาญจนาภิเษก NECTEC โดยจะทรงประสานให้
- ทรงให้ดำเนินการเชื่อมข้อมูลกันระหว่างศูนย์ข้อมูลพรรณพฤกษชาติ หอพรรณไม้ กรมป่าไม้ กับศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช สวนจิตรลดา และทรงให้ดำเนินการทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้งโดยการบันทึกภาพตัวอย่างพรรณไม้แห้ง บันทึกลงแผ่น photo CD และบันทึกข้อมูลพรรณไม้เมื่อแล้วเสร็จให้ทำสำเนาให้หน่วยงานนั้น ๆ
- ให้มีการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์อนุกรมวิธานและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดโปรแกรมเงื่อนไขเวลาเปิดข้อมูลและให้มีการทำรายละเอียดการขอใช้ข้อมูล
- พื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เนื้อที่ 395 ไร่ อาคาร 21 หลัง เป็นพื้นที่ราชพัสดุ ใช้เป็นพื้นที่ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช ห้องปฏิบัติการเริ่มดำเนินการปี พ.ศ. 2543 มีพระราชวินิจฉัยว่า

"หากหน่วยปฏิบัติการพฤกษศาสตร์ หรือหน่วยใดมีความจำเป็นที่จะย้ายไปให้ทำเป็นโครงการเฉพาะไปก่อน"

- การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย พื้นที่บริเวณเขาหมาจอของกองทัพเรือ มีพระราชวินิจฉัยว่า

"ให้กองทัพเรือขอจาก กปร. เอง สำหรับพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทยเมื่อเสร็จแล้วให้กองทัพเรือดูแลรับผิดชอบ จัดการ โดยทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นฝ่ายวิชาการ ให้มีการศึกษาต่อเนื่อง"

- องค์ประกอบคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ โปรดเกล้าฯ

ให้นายแก้วขวัญ วัชโรทัย เป็นประธานคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และให้ ดร.พิศิษฐ์ วรอุไร เป็นที่ปรึกษา นายพรชัย จุฑามาศ เป็นรองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และรับสั่งให้นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี มาดูโครงการเนื่องจากทำงานด้านนี้หลายโครงการ จะได้ทราบว่าโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินการอย่างไรบ้าง

- โครงการศึกษาทดลองปลูกมะกอกโอลีฟในประเทศไทย เป็นโครงการที่แยกต่างหากจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ" โดยเป็นของโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา แต่ปฏิบัติงานโดยเจ้าหน้าที่ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

14) วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544

พระราชทานพระราชดำริกับนายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ เลขาธิการ กปร. ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปความว่า ขอให้สำนักงาน กปร. และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน โดยไม่ควรจะขยายพื้นที่ดำเนินการออกไปมาก

15) วันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2545

พระราชทานพระราชดำริกับกองทัพเรือ ในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงวางแผ่นจารึกพระราชกระแส และทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ กองทัพเรือ ณ เกาะแสมสาร ดังนี้

มีพระราชกระแสต่อผู้บัญชาการทหารเรือ ณ เนินจุดที่ 2 หลังจากรับฟังการถวายรายงานฯ และทอดพระเนตรแบบจำลองพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ความว่า

"เมื่อสร้างท่าเทียบเรือแล้ว คนคงขึ้นไปที่เกาะกันมาก"

ในการนี้ผู้บัญชาการทหารเรือได้กราบบังคมทูลว่า

"คงไม่มากเพราะอยู่ในพื้นที่กองทัพเรือ"

มีพระราชกระแสต่อนักเรียนนายเรือ ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ณ ชายหาดหน้าอาคารทรงงาน ความว่า

"เป็นโอกาสดีที่นักเรียนได้มาเรียนรู้ในวันนี้ เป็นความรู้ที่ไม่มีในโรงเรียนปกติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของทหารเรือ ที่จะทำงานร่วมกับประชาชน ในการดูแลประเทศไทยอีกแง่หนึ่ง "

ทรงมีพระราชกระแสกับผู้ที่ร่วมโต๊ะเสวยพระกระยาหารว่าง ณ อาคารทรงงาน ความว่า

"...ที่เกาะแสมสารจะทำแบบเกาะปอร์เกอรอลส์ไม่ได้ เพราะเกาะของเราเล็ก ฉะนั้นควรให้คนมาดูแล้วกลับไป ไม่มีที่ให้ค้าง..."

"... ทำที่นี่ให้เรียบร้อย ไม่ต้องไปที่อื่น เพราะที่อื่นไม่สามารถคุมคนได้..."

"... การก่อสร้างเอาแค่นี้..."

16) วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2546

ทรงพระราชทานพระราโชวาท ในการเปิดการประชุมวิชาการและนิทรรศการ *ทรัพยากรไทย : ธรรมชาติแห่งชีวิต* ณ ห้องประชุม สำนักพระราชวัง พระราชวังดุสิต ได้ความว่า

"ข้าพเจ้ายินดีและขอบคุณทุกท่านที่มาพร้อมกันในวันนี้ ดังที่ได้ทราบแล้วว่า โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้ดำเนินมา 10 ปีแล้ว ซึ่งที่ผ่านมาเห็นได้ชัดว่ามีหลายหน่วยงานที่ดำเนินงานในลักษณะ ใกล้เคียงกัน แต่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งจะทำ ครอบคลุมให้ประสบผลสำเร็จนั้นทำได้ยาก ต้องร่วมมือร่วมใจและวางแผน ร่วมกัน ตกลงกันให้แน่นอนว่าใครจะทำส่วนใด เพื่อให้การศึกษาไม่ซ้ำซ้อน เกิดความสมบูรณ์ในการศึกษาวิจัย เกิดความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ทางวิชาการ การประชุมในครั้งนี้เป็นการต่อเนื่องให้เห็นว่าโครงการแบบนี้ใช่ว่าจะสำเร็จในเวลาสั้นๆ ที่ต้องมีโครงการในระยะที่หนึ่ง ระยะที่สอง โดยที่ขณะนี้อยู่ใน ระยะ 5 ปีที่สาม และจะมีระยะต่อๆ ไป การประชุมนี้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพิ่มพูนความรู้ระดับนักวิชาการ ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ มีหน้าที่ในการศึกษาพืชพรรณต่างๆ และบุคคลที่สนใจได้มี โอกาสปฏิบัติงาน ที่ศึกษาพืชพรรณต่างๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศไทย ได้ศึกษาวิธีการทาง วิทยาศาสตร์ได้รวบรวมเป็นหลักฐานไว้ และเพื่อเป็นสื่อในระหว่างสถาบันต่างๆ บุคคลต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาให้สามารถร่วมใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน เพื่อให้การ ศึกษาไม่ซ้ำซ้อน สามารถที่จะดำเนินการให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์ในทาง วิชาการได้ ทำให้เห็นว่าโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้กลายเป็นศูนย์รวม ของผู้มีความรู้ ความสามารถ และเสียสละ พร้อมที่จะเป็นพลังที่สำคัญของแผ่นดิน เกิดประชาคมวิจัยและวิชาการที่มีศักยภาพสูง งานของโครงการฯ ในปัจจุบันได้เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่เฉพาะแต่พืชเท่านั้น สิ่งไร้ชีวิตเช่น หิน ดิน แร่ และสิ่งมีชีวิตแทบทุกประเภทก็อยู่ในเป้าหมายด้วย เช่นกัน ทั้งหมดล้วนมีผลกระทบที่สำคัญต่อความอยู่รอดของชาติ และประการที่สำคัญที่สุดคือการร่วมงานของผู้คนจากหลายสถาบันที่มีทั้งธรรมชาติของการ ทำงาน ที่เหมือนกันและต่างกัน แต่มาทำงานด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการร่วมสนองพระราชดำริ ในการเรียนรู้ทรัพยากร การใช้ประโยชน์ และการสร้างจิตสำนึกของคนในชาติ ซึ่งจะนำไปสู่มรรคผลที่ยั่งยืน การปฏิบัติที่กำลังดำเนินอยู่ ในขณะนี้ เป็นการสร้างวัฒนธรรมใหม่ของการทำงาน หวังว่าทุกคนคงได้รับประโยชน์ในการมาร่วมประชุมในครั้งนี้ ทั้งคณาจารย์ นักวิจัย ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องมีความสุขสวัสดีทั่วกัน"

17) วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2547 ทรงมีพระราชวินิจฉัยในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน สู่เศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1. ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯคลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี (แปลง 905)

18) วันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2547

ทรงมีพระราชวินิจฉัย จากสถานการณ์ที่มีผลจากอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ และสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร ที่ รล 0008/3133 ลงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ในเรื่อง "สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร"

"หากผลการวิจัย และประชาพิจารณ์ ประเทศไทยยังไม่พร้อม ก็ขอให้ชะลอไปก่อน ระหว่างนี้ ขอให้นักวิชาการทุกฝ่ายร่วมมือกัน เตรียมคนให้พร้อมโดยเร่งด่วน เพราะวันที่จำเป็นต้องรับการนี้ ต้องมาถึงสักวันหนึ่ง"

19) วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2548 ในเรื่อง DNA Fingerprint

ทรงมีพระราชกระแส ในเรื่อง "การดำเนินการ ให้มีการทำ DNA Fingerprint" ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร เวลาประมาณ 16.00น. กับนายพรชัย จุฑามาศ ความว่า

" ได้ไปกับ สมศ. (สำนักมาตรฐานการศึกษา)มา เห็นว่าโรงเรียนยังสัมพันธ์กับชุมชนน้อย ทำอย่างไร ให้ชุมชนมาให้โรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียน ช่วยในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และให้มีการทำ DNA Fingerprint ในโรงเรียน"

20) วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548

พระราชทานพระราโชวาทในพิธีเปิดการประชุมวิชาการและนิทรรศการ "ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว" ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

"ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มาพบกับท่านทั้งหลายอีกวาระหนึ่งในวันนี้ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินงานมาถึงปีนี้เป็นปีที่ 12 โครงการฯ ร่วมแรงร่วมใจกับหน่วยงานและสถานศึกษา หลายหน่วยงาน หลายสถาบัน ปฏิบัติงานด้านศึกษาและอนุรักษ์พันธุ์พืชต่างๆ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และรวบรวมผลการศึกษาวิจัยไว้เป็นหลักฐาน เป็นศูนย์รวมข้อมูลทางพันธุกรรมพืชที่สถาบันการศึกษาต่างๆ และผู้สนใจสามารถเข้าร่วมใช้

ฐานข้อมูลได้ ปัจจุบันงานของโครงการฯ มิได้จำกัดเพียงศึกษาอนุรักษ์พันธุ์พืชเท่านั้น แต่ขยายวงกว้างไปถึงการศึกษาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย เช่น ดิน หิน แร่ และสิ่งมีชีวิตทุกประเภท ทุกสิ่งที่กล่าวมาล้วนแต่มีความเกี่ยวพันกัน สิ่งหนึ่งสิ่งใดขาดไปก็จะกระทบต่อการดำรงอยู่ของชาติและประชาชน นอกจากศึกษาสภาวะของทรัพยากรธรรมชาติแล้ว การให้ความรู้แก่ประชาชนก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างเหมาะสม วิธีสงวนรักษา เพื่อทุกคนจะได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน อย่างยั่งยืนตลอดไป การประชุมครั้งนี้มีคณาจารย์ นักวิจัย นักเรียน นักศึกษา และเกษตรกรจำนวนมาก เข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อคิดเห็น ข้าพเจ้าหวังว่าทุกท่าน จะได้รับประโยชน์จากการประชุมโดยทั่วกัน"

21) 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ในเรื่องพันธุกรรมเห็ด

ในการประชุมวิชาการและนิทรรศการ "ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว" ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 19-25 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ทรงมีพระราชกระแสกับนายพรชัย จุฑามาศ ระหว่างเสด็จฯ ทอดพระเนตรนิทรรศการสรุปของหน่วยงาน ส่วนราชการ ที่สนองพระราชดำริฯ บอร์ดนิทรรศการ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระราชกระแสโดยสรุป

" ให้ทำเรื่องพันธุกรรมเห็ด มีพระสหายทำงานร่วมกับต่างประเทศ ข้อมูลและพันธุกรรมเห็ด ถูกนำเอาไปหมด"

22) 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ในเรื่องพื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ คลองไผ่

ในการประชุมวิชาการและนิทรรศการ "ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว" ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 19 - 25 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ทรงมีพระราชกระแสกับนายพรชัย จุฑามาศ ระหว่างเสด็จทอดพระเนตรพื้นที่บริเวณแปลงเกษตรอินทรีย์

พระราชกระแสโดยสรุป

"เรื่องพื้นที่ค่อยๆทำไป เรื่องเกษตรมีคนทำกันหลายคน อาชีวเกษตรค่อยคุยกันให้ไปเจรจากับโรงเรียนจิตรลดา เรื่องงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน"

23) 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ในเรื่องพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย

ทรงมีพระราชกระแสกับรองผู้บังคับการหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ ระหว่างเสด็จทอดพระเนตรนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ในงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว

ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ความว่า

"พิพิธภัณฑ์นี้ทหารเรือจะดูแลเองใช่หรือไม่ "

24) ในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ในเรื่องเกาะแสมสาร

ทรงมีพระราชกระแสกับผู้ร่วมโต๊ะเสวยในส่วนกองทัพเรือ พระราชทานให้กับผู้แทนผู้บัญชาการทหารเรือ (พลเรือเอกกำธร พุ่มหิรัญ) และผู้ร่วมโต๊ะเสวย อาทิ เลขาธิการพระราชวัง (นายแก้วขวัญ วัชโรทัย) กรรมการที่ปรึกษาโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ฯพณฯ องคมนตรี อำพล เสนาณรงค์ ดร.พิศิษฐ์ วรอุไร) เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ โต๊ะเสวยพระกระยาหารกลางวัน ในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ณ ศูนย์ฝึกอบรม โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

พระราชกระแสโดยสรุป

"ไม่ควรมีสิ่งก่อสร้างเพื่อการพักค้างคืน บนเกาะแสมสาร "

"ทรงรับทราบการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ ครั้งต่อไปในปี พ.ศ.2550 ในเรื่อง "ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน" ที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และจะเปิดพิพิธภัณฑ์ให้ประชาชนเข้าชม "

ประกาศ อพ.สธ.

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โดยพระราชานุญาต

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประกาศที่ อพ.สธ. 36 / 2550

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ประสบความสำเร็จเป็นผลประโยชน์แท้ และให้เป็นไปตามการปรับโครงสร้างหน่วยงานใหม่ตามการปฏิรูประบบราชการ การนี้จึงแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดังต่อไปนี้

1.	เลขาธิการพระราชวัง ในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ	ประธานกรรมการ
2.	รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	รองประธานกรรมการ
3.	ฯ พณ ฯ ดร.อำพล เสนาณรงค์	กรรมการที่ปรึกษา
4.	ดร.พิศิษฐ์ วรอุไร	กรรมการที่ปรึกษา
5.	เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	กรรมการ
6.	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
7.	ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
8.	ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	กรรมการ
9.	ผู้บัญชาการกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	กรรมการ
10.	ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการ

11. ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	กรรมการ
12. ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง	กรรมการ
13. ผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	กรรมการ
14. ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	กรรมการ
15. อธิบดีกรมป่าไม้	กรรมการ
16. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการ
17. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
18. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
19. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	กรรมการ
20. อธิบดีกรมประมง	กรรมการ
21. อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
22. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการ
23. อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี	กรรมการ
24. อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการ	กรรมการ
25. อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	กรรมการ
26. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
27. เลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ
28. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	กรรมการ
29. เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	กรรมการ
30. เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา	กรรมการ
31. เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	กรรมการ
32. ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	กรรมการ
33. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรรมการ
34. ผู้อำนวยการศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	กรรมการ
35. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ	กรรมการ
36. ผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร	กรรมการ
37. ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	กรรมการ
38. ผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม	กรรมการ
39. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
40. อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	กรรมการ
41. อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ

42. อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	กรรมการ
43. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
44. อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
45. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	กรรมการ
46. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล	กรรมการ
47. อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	กรรมการ
48. อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
49. อธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร	กรรมการ
50. อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
51. อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง	กรรมการ
52. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	กรรมการ
53. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	กรรมการ
54. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	กรรมการ
55. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	กรรมการ
56. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	กรรมการ
57. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	กรรมการ
58. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	กรรมการ
59. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	กรรมการ
60. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	กรรมการ
61. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	กรรมการ
62. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	กรรมการ
63. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	กรรมการ
64. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	กรรมการ
65. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	กรรมการ
66. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	กรรมการ
67. อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	กรรมการ
68. ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
69. ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี	กรรมการ
70. ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร	กรรมการ
71. ผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี	กรรมการ
72. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี	กรรมการ
73. ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย	กรรมการ

74. ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี กรรมการ
75. ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต กรรมการ
76. ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี กรรมการ
77. ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี กรรมการ
78. ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน กรรมการ
79. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กรรมการ
80. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา กรรมการ
81. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ กรรมการ
82. ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กรรมการ
83. รองหัวหน้าสำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ฝ่ายวิชาการ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์) กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

-รับนโยบายและกรอบการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงานในการสนองพระราชดำริ หรือสนับสนุน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

-หัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กร ไปแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของตน โดยเสนอรายชื่อผ่านเลขาธิการพระราชวัง ในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เพื่อนำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท ขอพระราชทานแต่งตั้งโดยพระราชานุญาต

-หัวหน้าส่วนราชการ หน่วยงานและองค์กร อำนวยการ สนับสนุนให้การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในพื้นที่และเขตความรับผิดชอบของตนให้เป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2554

(นายแก้วขวัญ วัชโรทัย)
เลขาธิการพระราชวัง
ผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประกาศ อพ.สธ ที่ 1/2549

เรื่องแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ระยะ 5 ปีที่สี่ (1 ตุลาคม 2549 – 30 กันยายน 2554)

เนื่องด้วยโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดำเนินกิจกรรมโครงการ ในระยะปลายของแผนแม่บทโครงการฯ ระยะ 5 ปีที่สาม (ตุลาคม 2545 - กันยายน 2549) ซึ่งมีหน่วยงาน ส่วนราชการ มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา ร่วมสนองพระราชดำริ เห็นควรที่จะต้องดำเนินการร่างแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม 2549 – กันยายน 2554) ที่มีระยะเวลาการดำเนินงานโครงการฯ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

เพื่อเป็นกรอบแผนแม่บท ในการดำเนินงาน และเพื่อให้การดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ประสบความสำเร็จเป็นผลประโยชน์แท้ จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในระยะ 5 ปีที่สี่ (1 ตุลาคม 2549 – 30 กันยายน 2554) ดังนี้

คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในระยะ 5 ปีที่สี่ (1 ตุลาคม 2549 – 30 กันยายน 2554)

1. กลุ่มความมั่นคงทางทรัพยากร

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนผู้บัญชาการทหารเรือ	คณะทำงาน
3. ผู้แทนผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา	คณะทำงาน
4. ผู้แทนผู้บัญชาการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	คณะทำงาน
5. เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
6. นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
7. นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

2. กลุ่มสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	คณะทำงาน
3. ผู้แทนเลขาธิการสภาการศึกษา	คณะทำงาน
4. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะทำงาน
5. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	คณะทำงาน
6. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา	คณะทำงาน
7. ผู้แทนผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร	คณะทำงาน
8. เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
9. นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
10.นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

3. กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนอธิบดีกรมป่าไม้	คณะทำงาน
3. ผู้แทนอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	คณะทำงาน
4. ผู้แทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร	คณะทำงาน
5. ผู้แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	คณะทำงาน
6. ผู้แทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	คณะทำงาน
7. ผู้แทนอธิบดีกรมประมง	คณะทำงาน

8. ผู้แทนอธิบดีกรมชลประทาน	คณะทำงาน
9.ผู้แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	คณะทำงาน
10.ผู้แทนอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี	คณะทำงาน
11.ผู้แทนผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์	คณะทำงาน
12.ผู้แทนองค์การสวนพฤกษศาสตร์	คณะทำงาน
13.ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
14.เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
15.นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
16.นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

4. กลุ่มการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการ	คณะทำงาน
3. ผู้แทนผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม	คณะทำงาน
4. ผู้แทนอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	คณะทำงาน
5. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ	คณะทำงาน
6. ผู้แทนผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
7. เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
8. นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
9. นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

5. กลุ่มมหาวิทยาลัยที่ร่วมสนองพระราชดำริ

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	คณะทำงาน
3. ผู้แทนอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	คณะทำงาน
4. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้	คณะทำงาน
5. ผู้แทนอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	คณะทำงาน
6. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	คณะทำงาน
7. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น	คณะทำงาน
8. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	คณะทำงาน
9. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล	คณะทำงาน
10.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	คณะทำงาน
11.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา	คณะทำงาน
12.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยนเรศวร	คณะทำงาน
13.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร	คณะทำงาน

14.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง	คณะทำงาน
15.เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
16.นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
17.นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

6. กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	คณะทำงาน
3. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	คณะทำงาน
4. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	คณะทำงาน
5. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	คณะทำงาน
6. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	คณะทำงาน
7. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	คณะทำงาน
8. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	คณะทำงาน
9. ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	คณะทำงาน
10.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	คณะทำงาน
11.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	คณะทำงาน
12.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออก	คณะทำงาน
13.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	คณะทำงาน
14.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	คณะทำงาน
15.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	คณะทำงาน
16.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	คณะทำงาน
17.ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	คณะทำงาน
18.เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
19.นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
20.นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

7. กลุ่มนโยบายในเรื่องของทรัพยากรชีวภาพ

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	คณะทำงาน
3. ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	คณะทำงาน
4. เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
5. นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
6. นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

8. กลุ่มจังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น	คณะทำงาน
3. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี	คณะทำงาน
4. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร	คณะทำงาน
5. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรี	คณะทำงาน
6. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี	คณะทำงาน
7. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย	คณะทำงาน
8. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี	คณะทำงาน
9. ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต	คณะทำงาน
10.ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
11.ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี	คณะทำงาน
12.ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน	คณะทำงาน
13.ผู้แทนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
14.ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	คณะทำงาน
15.ผู้แทนผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์	คณะทำงาน
16.เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
17.นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
18.นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

9. กลุ่มหน่วยงานสนับสนุน

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (นายพรชัย จุฑามาศ)	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	คณะทำงาน
3. ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	คณะทำงาน
4. ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง	คณะทำงาน
5. ผู้แทนผู้ว่าการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	คณะทำงาน
6. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ	คณะทำงาน
7. ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	คณะทำงาน
8. เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์)	เลขานุการคณะทำงาน
9. นางสาวอริศรา รื่นอารมย์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
10.นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

10. กลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

1. รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ประธานคณะทำงาน
   (นายพรชัย จุฑามาศ)
2. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงาน
3. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงาน
4. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงาน
5. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงาน
6. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงาน
7. ผู้แทนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงาน
8. เลขานุการคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ (ดร.ปิยรัษฎ์ เจริญทรัพย์) เลขานุการคณะทำงาน
9. นางสาวอริศรา รื่นอารมย์ ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
10. นางสาวสุญาณิกา ลำเจียกเทศ ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

หน้าที่ของคณะทำงานฯ

- ให้จัดทำร่างแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในระยะ 5 ปีที่สี่ (1 ตุลาคม พ.ศ. 2549 – 30 กันยายน พ.ศ. 2554) เพื่อนำเสนอคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯที่มีเลขาธิการพระราชวังในฐานะผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นประธาน เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัย และพระราชทานให้ใช้ต่อไป

ทั้งนี้ ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2549

(นายแก้วขวัญ วัชโรทัย)
เลขาธิการพระราชวัง
ผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กรอบการดำเนินงานและกิจกรรมของอพ.สธ.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางและมาตรการดำเนินงานที่กำหนดไว้ จึงกำหนดกรอบการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554) โดยที่มีกรอบการดำเนินงานดังนี้

1. กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาและด้านการบริหารจัดการด้านปกปักพันธุกรรมพืช สำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และปลูกรักษาพันธุกรรมพืช โดยมีกิจกรรมที่สนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่มีแนวปฏิบัติให้มีพื้นที่ปกปักพื้นที่ป่าธรรมชาติ ให้มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ ในทุกเขตพรรณพฤกษชาติ ดำเนินงานนอกพื้นที่รับผิดชอบของกรมป่าไม้ ดำเนินการในพื้นที่ป่าธรรมชาติของส่วนราชการ ศูนย์วิจัย สถานีทดลอง สถาบันการศึกษา พื้นที่ที่ประชาชนร่วมกันปกปักรักษา จากนั้นมีการสำรวจขึ้นทะเบียนทำรหัสประจำต้น ทำการศึกษาด้านชีววิทยา สนับสนุนให้มีอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน ซึ่งหากรักษาป่าดั้งเดิมไว้ได้ ก็จะรักษาพันธุกรรมดั้งเดิมซึ่งจะทำการศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปเมื่อมีความพร้อม

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมในพื้นที่ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงหรือสูญสิ้นจากการพัฒนา เช่น จากการทำอ่างเก็บน้ำ ทำถนน เปลี่ยนแปลงจากป่าธรรมชาติเป็นพื้นที่เกษตรกรรม หรือการทำโรงงานอุตสาหกรรม การจัดทำบ้านจัดสรร ฯลฯ ซึ่งพันธุกรรมในพื้นที่เหล่านั้นจะสูญไป การนี้ได้ส่งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ออกสำรวจเก็บรวบรวม ในรูปเมล็ด กิ่ง ต้น เป็นการดำเนินการนอกพื้นที่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ในทุกเขตพรรณพฤกษชาติ

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช โดยการนำพันธุกรรมไปเพาะและปลูกในพื้นที่ที่ปลอดภัย ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ที่มีอยู่ 6 ศูนย์ทั่วประเทศ ในพื้นที่ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตร พื้นที่ที่จังหวัดหรือสถาบันการศึกษา ทูลเกล้าฯถวายเข้าร่วมสนองพระราชดำริ และยังมีการเก็บรักษาในรูปเมล็ดและเนื้อเยื่อในธนาคารพืชพรรณ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ สวนจิตรลดา เก็บในรูปสารพันธุกรรม หรือ ดีเอ็นเอ ในธนาคารพืชพรรณ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ สวนจิตรลดา และที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

2. กรอบการใช้ประโยชน์

เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาวิจัยในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ให้เป็นเอกภาพสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน และบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการศึกษาประเมินพันธุกรรมพืช ที่สำรวจเก็บรวบรวมมาปลูกรักษาไว้ โดยมีการศึกษาประเมินในสภาพธรรมชาติ แปลงทดลอง ในด้านสัณฐานวิทยา ชีววิทยา สรีรวิทยา การปลูกเลี้ยง การเขตกรรม สำหรับในห้องปฏิบัติการมีการศึกษาด้านโภชนาการ องค์ประกอบ รงควัตถุ กลิ่น การใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ เพื่อศึกษาคุณสมบัติคุณภาพ ในแต่ละสายต้นโดยความร่วมมือจากคณาจารย์นักวิจัย ของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ศูนย์วิจัยและสถานีทดลองต่างๆ ที่ร่วมสนองพระราชดำริ

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช

เป็นการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช ที่สวนจิตรลดา บันทึกข้อมูลของการสำรวจเก็บรวบรวม ศึกษาประเมิน อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ รวมทั้งงานจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง โดยทำการบันทึกในคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลพันธุกรรมพืชของประเทศ และให้มีระบบข้อมูลพันธุกรรมพืชที่สามารถสื่อกันได้ทั่วประเทศ

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

เป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืชที่ได้จากการศึกษาประเมิน การสำรวจเก็บรวบรวม การปลูกรักษาพันธุกรรมพืชที่มี นำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์ตามความต้องการในอนาคต โดยเป็นการวางแผนระยะยาว 30 ปี 50 ปี ว่าจะมีพันธุ์พืชลักษณะต่างๆที่ต้องการของช่วงเวลา เป็นการพัฒนาโดยคาดการล่วงหน้า ซึ่งเมื่อได้แผนพัฒนาพันธุ์พืชแต่ละชนิด จะนำทูลเกล้าฯถวาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัยและพระราชทานให้กับหน่วยงานในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืช เช่น กรมวิชาการเกษตร ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

3. กรอบการสร้างจิตสำนึก

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนชาวไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานสนับสนุนได้แก่ กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่จะสร้างจิตสำนึก ให้เยาวชน บุคคลทั่วไปให้เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของพันธุกรรมพืช ให้รู้จักหวงแหน รู้จักการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรของประเทศ ซึ่งพระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินการกับเยาวชน โดยการฝึกอบรมให้เห็นประโยชน์ ความงดงาม เกิดความปิติที่จะทำการอนุรักษ์ แทนที่จะสอนให้อนุรักษ์แล้วเกิดความเครียด ในกิจกรรมนี้มี “งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน” เป็นสื่อ โดยการดำเนินงานให้สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นที่รวบรวมพรรณไม้ที่มีชีวิต มีที่เก็บพรรณไม้แห้งพรรณไม้ดอง มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้า มีการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งให้โรงเรียนเป็นที่รวบรวมพรรณไม้ท้องถิ่นที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ และเป็นที่รวมภูมิปัญญาท้องถิ่น สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของโรงเรียนที่ร่วมสนองพระราชดำริฯ จะเป็นส่วนหนึ่งของ “สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ” นอกจากนั้นยังมีงานพิพิธภัณฑ์พืช (พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา, งานพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย) และการฝึกเรียนรู้ทรัพยากรทะเล เป็นต้น เพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านอนุรักษ์

พันธุกรรมพืช โดยให้เยาวชนนั้นได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ เห็นคุณค่าประโยชน์ ความสวยงาม อันจะก่อให้เกิดสำนึกในการอนุรักษ์พรรณพืชต่อไป

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมสนับสนุนงานของอพ.สธ. ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทุนสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ของอพ.สธ. หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของอพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและบุคคลได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร ธรรมชาติในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษา จัดตั้งเป็นชมรมนักชีววิทยาอพ.สธ. และชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่เยาวชนต่อไป

แผนผังบริหารงาน อพ.สธ.

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

แผนผังการบริหารงานโครงการฯ

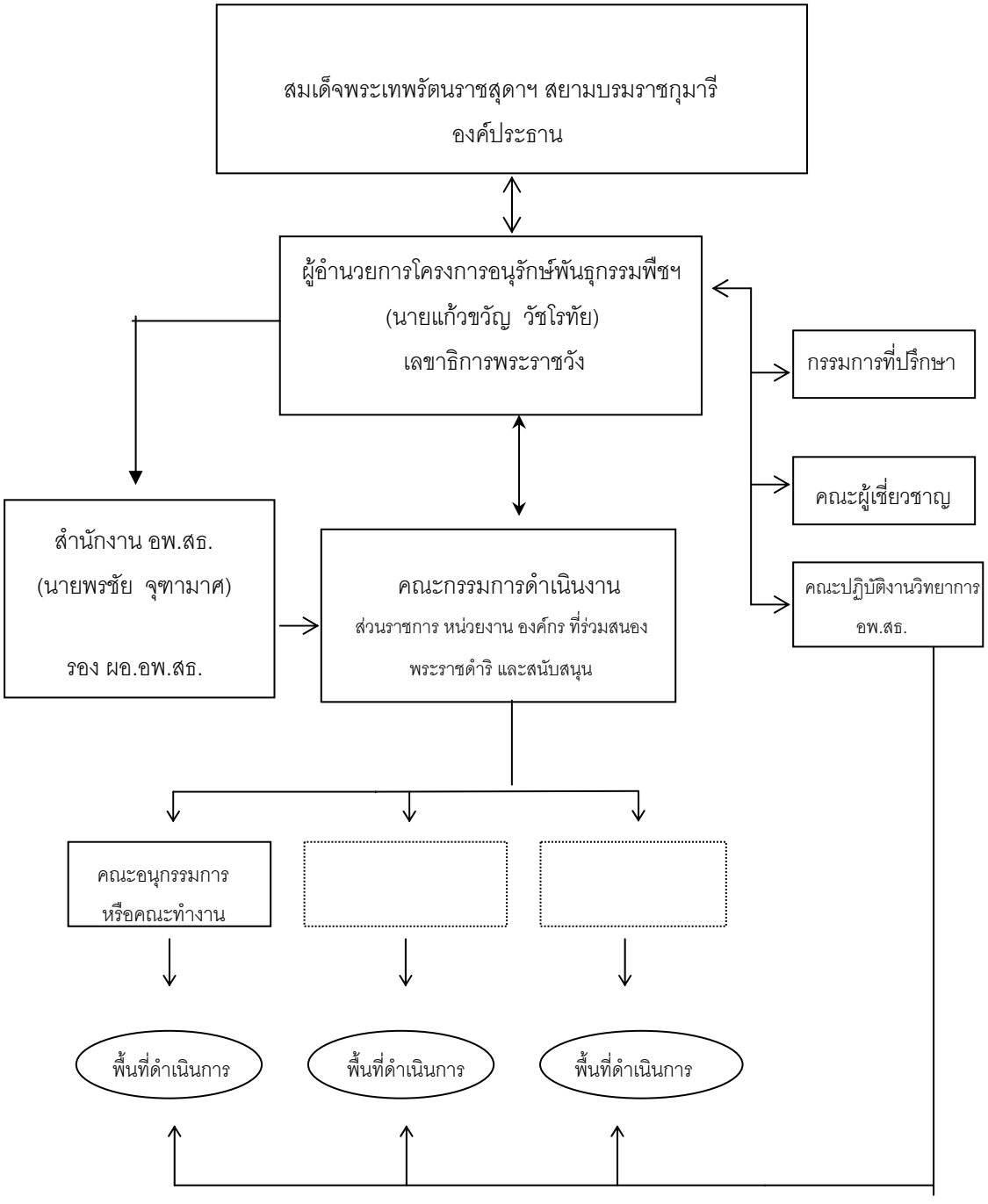

แผนแม่บทอพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่สี่ (ตุลาคม 2549-กันยายน 2554)

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

งบประมาณดำเนินการตามแผนแม่บท ระยะ 5 ปีที่สี่

(ตุลาคม พ.ศ. 2549 – กันยายน พ.ศ. 2554)

การดำเนินงานตามแผนแม่บท ระยะ 5 ปีที่สี่	งบประมาณดำเนินการ (บาท)		รวม
	อพ.สธ.	หน่วยงาน/ส่วนราชการ/มหาวิทยาลัย/สถาบัน/องค์กร	
ปีงบประมาณ	กปร./สำนักพระราชวัง	งบประมาณปกติลักษณะโครงการพิเศษสนับสนุน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ	
2550	30,000,000	309,798,651.00	339,798,651
2551	25,000,000	242,755,440.00	267,755,440
2552	30,000,000	183,023,109.00	213,023,109
2553	25,000,000	162,902,368.00	187,902,368
2554	30,000,000	158,022,081.00	188,022,081
	140,000,000	1,056,501,649.00	1,196,501,649

** **วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เห็นภาพรวมการใช้งบประมาณทั้งหมดของ อพ.สธ. และ**

หน่วยงาน / ส่วนราชการ / มหาวิทยาลัย / สถาบัน / องค์กร ที่ร่วมสนองพระราชดำริ 75 หน่วยงาน